

► ÚSPĚCHY OPŽP: TISÍCE PROJEKTŮ PRO LEPŠÍ OVZDUŠÍ I VODU

str. 4

- **NA ROZVOJ AGROFOTOVOLTAIKY** MÍŘÍ 300 MIL. KČ str. 2
- SPRAVEDLIVÁ TRANSFORMACE **MĚNÍ UHELNÉ KRAJE** str. 8
- CUKROVAR NASADIL MODERNÍ EXTRAKTOR, **ŠETŘÍ ENERGII** str. 12

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

do nového roku vám za celou redakci přejeme to nejlepší. Děkujeme všem našim čtenářkám a čtenářům za přízeň a těšíme se na další rok s vámi.

V prvním čísle v tomto roce přinášíme hned několik zajímavých příkladů úspěšných projektů. Pokud jste si na Vánoce a svátky zavdali cukroví, vánoček

a mnoho jiného sladkého, může vás snad na duši pohladit, že cukrovar v Dobrušce zpracovává cukrovou řepu a vyrábí cukr energeticky šetrnější cestou.

U zemědělství zůstaneme i v dalším článku, rozeběhla se totiž výzva na agrofotovoltaiku, což si lze představit jako spojení pěstování plodin a výroby elektřiny na jednom místě. Půda je tak využívána hned dvěma způsoby. Agrofotovoltaika je vhodná například pro pěstování košťálové zeleniny, takže je možné, že příště ochutnáte zelí či kapustu, které vyrostly na poli se solárními panely. Chuť bude stejná, ale vy budete vědět, že se zároveň vyrobila bezemisní energie. Bude to elektrizující zážitek.

Slunce se využívá při zpracování, ehm, i biologického produktu. V Litovli využívají solární sušení kalů z čistírny odpadních vod, což šetří energii a umožňuje lépe nakládat s kaly, které jsou díky sušení lehčí a vhodnější pro přepravu a další zpracování. I o tom se zmiňujeme v jednom z našich textů.

Pokud bychom si ještě dopřáli sváteční náladu, tak nám vše hezky zapadá do pohádky od Boženy Němcové O Slunečníku, Větrníku a Měsíčníku, které možná znáte jako fešáky z filmové pohádky Princ a Večernice. Slunce a vítr jsme již zmínili, a protože náš časopis vychází každý měsíc, tak jsme sfoukli i třetího prince.

A když se vrátíme z pohádky do reality, možná se již brzy svezete vlakem, který potáhne nová, moderní lokomotiva. Z dotační výzvy totiž provozovatelé pořídí nové elektrické lokomotivy a zrychlí se další elektrifikace železničních tratí.

Toto číslo přináší i mnoho dalších článků a příkladů úspěšných projektů a věříme, že i v nadcházejícím roce se dočkáme mnoha pro životní prostředí podstatných realizací.

Příjemné čtení a hezký nový rok přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

► Na rozvoj agrofotovoltaiky je připraveno 300 milionů korun

Nová dotační výzva z Modernizačního fondu podpoří instalaci nových agrofotovoltaických elektráren na zemědělsky obhospodařovaných pozemcích evidovaných v registru půdy LPIS. Jedná se o moderní solární elektrárny umožňující současně vyrábět elektřinu a nadále hospodařit na téže půdě. Půda přitom nemusí být vyjmuta ze zemědělského půdního fondu.

Agrofotovoltaika představuje příležitost pro české zemědělství i energetiku. Umožňuje, aby jedna plocha současně vyráběla čistou energii a dál sloužila k pěstování plodin. Fotovoltaiku lze umístit nad sady, vinice, chmelnice či ornou půdou se zeleninou.

Vedle jiného také výrazně zvyšuje celkovou produktivitu pozemku: chrání plodiny před extrémním počasím, zlepšuje mikroklima a zemědělcům přináší energetickou soběstačnost i úsporu nákladů. Velkým přínosem je také to, že snižuje tlak na výstavbu solárních parků na volných či ekologicky citlivých plochách, protože půda zůstává zemědělská a dál se na ní může hospodařit.

Dotace se konkrétně vztahují na instalaci nových agrofotovoltaických elektráren s jedním předávacím místem do distribuční nebo přenosové soustavy na zemědělsky obhospodařovaných pozemcích uvedených v registru půdy (LPIS). Součástí podpory jsou i systémy bateriového ukládání elektřiny, které zvyšují flexibilitu a bezpečnost energetického provozu. Celkem je ve výzvě připraveno 300 milionů korun, další žádosti budou přijímány do zásobníku s kapacitou až 200 milionů korun.

Výzva přímo navazuje na listopadovou novelu vyhlášky č. 463/2025 Sb., která výrazně rozšířila podmínky pro agrovoltuiku v Česku. Agrofotovoltaickou výrobu lze umístit nad jak nad sady, vinicemi, chmelnicemi či trvalými kulturami, tak nově i nad ornou půdou se zeleninou s vysokou a velmi vysokou pracností. Jde o drtivou většinu běžně pěstovaných druhů zeleniny. Zároveň novela umožňuje, aby součástí agrofotovoltaiky byla i zařízení pro ukládání elektřiny. Otevírá se tak cesta moderním konceptům, jako jsou vertikální instalace panelů, které lépe propouštějí světlo k plodinám a šetří půdu.

Podmínky podpory jsou nastaveny tak, aby se do programu mohli zapojit zemědělství podnikatelé registrovaní v Evidenci zemědělského podnikatele, kteří zároveň obhospodařují pozemky uvedené v registru LPIS a mají či případně plánují získat licenci na výrobu elektřiny.

„Výzva je koncipována tak, aby podporovala skutečně efektivní a technicky kvalitní projekty. Každá insta-

Foto: Shutterstock/Tanya.tuzyk

lace musí mít instalovaný výkon alespoň 10 kWp a míra podpory může dosáhnout až 30 % způsobilých výdajů. Výše dotace se bude odvíjet od konkrétních parametrů projektu, tedy instalovaného výkonu fotovoltaiky, celkových nákladů i případné kapacity bateriového úložiště. Chceme tím motivovat žadatele k řešení, která mají dlouhodobý přínos pro energetiku i zemědělství,“ vysvětluje podmínky podpory ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Žádosti bude Státní fond životního prostředí ČR elektronicky přijímat od 15. ledna 2026 do 30. června 2027, případně do vyčerpání alokace. Ty, které splní požadovaná kritéria, ale přesáhnou rámec disponibilní alokace výzvy, budou zařazeny do tzv. zásobníku žádostí. Realizace podpořených projektů musí být dokončena nejpozději do tří let od vydání rozhodnutí ministra.

V Česku je agrofotovoltaika zatím ve fázi menších pilotních projektů, nicméně díky nové legislativě a aktuálně vyhlášené dotační výzvě lze očekávat výrazný rozvoj tohoto odvětví. Kombinace pěstování zeleniny, péče o trvalé kultury, jako jsou sady či vinice, a výroby elektřiny má potenciál přinést stovky hektarů nových instalací. Tím může významně přispět jak k růstu podílu obnovitelných zdrojů energie, tak k modernizaci zemědělských a energetických systémů a k celkovému zvýšení odolnosti českého zemědělství vůči klimatickým i ekonomickým výzvám. ●

► Obce a kraje mohou pracovat na vymezení akceleračních zón

Nová dotační výzva z Národního plánu obnovy ve výši 104 milionů korun podpoří obce a kraje při přípravě a vymezení akceleračních oblastí pro větrné a solární elektrárny. **Tyto oblasti umožní zjednodušené a rychlejší schvalování projektů obnovitelných zdrojů energie. Výzva je součástí Národního programu Životní prostředí a žádosti je možné podávat do 30. ledna 2026.**

Akcelerační oblasti pomohou zjednodušit a urychlit výstavbu větrných a solárních fotovoltaických elektráren tam, kde to dává největší smysl: v lokalitách s minimálním dopadem na životní prostředí a na ochranu jiných veřejných zájmů.

Nová výzva má podpořit samosprávy, které se rozhodnou ve svých územně plánovacích dokumentacích vymezit konkrétní lokality vhodné pro rozvoj OZE. Kraje mohou čerpat zálohovou dotaci až do výše 8 milionů korun, obce v závislosti na velikosti až 1,5 milionu korun. Získané prostředky pokryjí náklady na přípravu, odborné podklady i samotné zapracování akceleračních oblastí do krajských zásad územního rozvoje nebo obecních územních plánů. Výzva reaguje na nový zákon o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie, který stanovuje rámec pro vymezení akceleračních oblastí v územním plánování. V akceleračních oblastech se území důkladně předběžně posoudí tak, aby následné povolování větrných a solárních elektráren, které splní dané podmínky, bylo rychlejší.

Finální výše podpory bude určena po ukončení realizace projektu podle skutečného rozsahu vymezených akceleračních oblastí a rychlosti, s jakou budou změny v územní dokumentaci schváleny. Pokud bude vymezení dokončeno do 31. srpna 2026, obce a kraje získají 100% dotaci, při dokončení do 30. listopadu 2026 to bude podpora ve výši 80 %. V případech, kdy se podaří akcelerační oblasti pouze navrhnout a projednat, nikoliv schválit, bude podpora činit 50 %, pokud budou splněny stanovené podmínky. Tento model motivuje příjemce k rychlé a kvalitní přípravě projektů, které přispějí k urychlení energetické transformace v regionech. Termíny jsou dány harmonogramem plnění Národního plánu obnovy.

Ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman připomíná, že pro získání podpory je nutné splnit několik podmínek: „Příjemci dotace musí při vymezení akceleračních oblastí postupovat v souladu s platnými právními předpisy a na základě odborných podkladů Výzkumného ústavu pro krajinu. Zároveň je nutné vyhodnotit alespoň 30 % území z hlediska rovnováhy mezi rozvojem obnovitelných zdrojů a ochranou jiných veřejných zájmů. Obce a kraje musí také transparentně zveřejnit informace

o vymezení akceleračních oblastí na svých oficiálních webových stránkách.“

Příjem žádostí bude probíhat do 30. ledna 2026. Podpořené projekty musí být dokončeny nejpozději do 30. listopadu 2026.

MŽP zveřejnilo mapový podklad ukazující míru vhodnosti pro akcelerační oblasti

Aby ministerstvo podpořilo informovanou debatu a rozhodování samospráv o vhodnosti území pro vymezení akceleračních oblastí, zveřejnilo na začátku prosince společně s Výzkumným ústavem pro krajinu mapové podklady s vrstvami, které indikují míru rizika možného konfliktu rozvoje větrných a solárních elektráren s ochranou jiných veřejných zájmů (nejde tedy o mapu návrhů akceleračních oblastí,

ale o zobrazení míry konfliktu veřejných zájmů).

Mezi tyto zájmy patří ochrana přírody a zemědělského půdního fondu, zajištění obranyschopnosti státu, zajištění hydrometeorologické služby, bezpečnost civilního letectví, ochrana ložisek strategických surovin, památková péče nebo také ochrana lázní a léčivých zdrojů.

Na online portálu mapa zobrazuje tři barevná značení: červená barva znamená, že se jedná o území, kde vládní nařízení zakazuje vymezení akceleračních oblastí pro jednotlivé obnovitelné zdroje, žlutá barva představuje území, kde je potřeba pečlivě a individuálně posoudit návrhy na případné vymezení oblastí, a zeleně zbarvená území značí, že je zde minimální konflikt s ochranou jiných veřejných zájmů oproti rozvoji obnovitelných zdrojů. ●

Co jsou akcelerační oblasti a proč vznikají právě pro obnovitelné zdroje energie?

Akcelerační oblasti mohou být vymezeny za účelem zjednodušeného povolování obnovitelných zdrojů energie (v současnosti fotovoltaických a/nebo větrných elektráren) a s nimi související infrastruktury. V případě jejich vymezení se jedná o předem posouzené oblasti, ve kterých budou tyto záměry nejméně v rozporu s omezeními vyplývajícími z ochrany jiných veřejných zájmů, např. ochrany přírody, ochrany zemědělského půdního fondu, zajištění obranyschopnosti státu, zajištění hydrometeorologické služby, bezpečnosti civilního letectví, ochrany ložisek strategických surovin, památkové péče nebo také ochrany lázní a léčivých zdrojů. Investoři v nich budou muset splnit podmínky stanovené v průběhu jejich vymezení a vycházející z požadavků na ochranu jiných veřejných zájmů. Zpravidla však v případě dodržení těchto podmínek nebudou muset nechat záměr posoudit v rámci EIA, což přispěje k rychlejšímu povolení.

Akcelerační oblasti vznikají na základě požadavků vyplývajících z práva Evropské unie a dále s ohledem na plnění cílů

Evropské unie a Česka v oblasti klimatu a na posílení energetické bezpečnosti a soběstačnosti Česka.

Existují už dnes konkrétní místa, která jsou vymezena jako akcelerační oblasti?

Žádné akcelerační oblasti v současnosti vymezeny nejsou. Budou vymezeny v územně plánovací dokumentaci, což je komplexní proces upravený stavebním zákonem, jehož nedílnou součástí je také projednání s dotčenými orgány a s veřejností. Předpokládá se, že první akcelerační oblasti by mohly být vymezeny v druhé polovině roku 2026.

Na jaké typy obnovitelných zdrojů se akcelerační oblasti vztahují?

V současnosti lze vymežovat akcelerační oblasti pouze pro větrné elektrárny a pro fotovoltaické elektrárny. Pro další druhy výroby elektriny z OZE je bude možné vymežovat v případě, že pro ně budou vymezeny tzv. nezbytné oblasti v Politice územního rozvoje ČR.

Kromě výroby samotných lze v akceleračních oblastech ve stejném režimu povolovat i s nimi související infrastrukturu, např. jejich připojení k sítím, související bateriová úložiště atd.

► Operační program Životní prostředí 2014–2020 završil úspěšné období: tisíce projektů, miliardové investice, lepší ovzduší i voda

Poslední Monitorovací výbor Operačního programu Životní prostředí pro období 2014–2020, který proběhl 3. prosince 2025, **schválil závěrečnou zprávu tohoto úspěšného programu**. Jednání se zúčastnili nejen zástupci Ministerstva životního prostředí, Státního fondu životního prostředí ČR a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, ale také zástupci Evropské komise, Senátu Parlamentu ČR, dalších ministerstev, nevládních organizací a neziskového sektoru.

Díky spolupráci mezi Českem a Evropskou unií i ostatními partnery se podařilo v minulém období Operačního programu Životní prostředí úspěšně realizovat téměř 10 tisíc projektů, které přispěly ke zlepšení kvality životního prostředí.

Příjemci získali za celé období více než 72 miliard korun z evropských fondů. Vyhlášeno bylo 171 individuálních výzev a jeden finanční nástroj. Za celé programové období program neztratil žádné přidělené finanční prostředky, naopak získal prostředky ještě z jiných programů. V závěru programového období Fond soudržnosti podpořil 150 tisíc zranitelných domácností a dalších téměř 112 tisíc zranitelných domácností získalo příspěvky z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Operační program tak pomohl také zranitelným domácnostem v době energetické krize, protože se v závěru programového období podařilo vyjednat s Evropskou komisí podporu příspěvku na bydlení právě v části pokrývající náklady na energie.

Projekty z Operačního programu Životní prostředí 2014–2020 mohly být dokončovány ještě v průběhu letošního roku s tím, že podpořené stavby v pasivním energetickém standardu pokračují i v navazujícím Operačním programu Životní prostředí 2021–2027. Důležitým milníkem pro všechny příjemce byl rok 2023, kdy na jeho konci skončila tzv. způsobilost výdajů. To znamená, že výdaje vzniklé do konce roku 2023 mohly být spolufinancovány z evropských zdrojů, zatímco veškeré pozdější výdaje si již museli příjemci dotace celé hradit výhradně z vlastních zdrojů.

„V průběhu programového období bylo zafinancováno mnoho projektů i se sektorovým dopadem, například kotlíkové dotace v oblasti ochrany ovzduší, kde jsme podpořili více než 90,5 tisíce výměn starých neekologických kotlů na pevná paliva, které působily negativně na zdraví obyvatel. Jedná se o důležitý inovativní projekt, což dokládají i hodnoty sledovaných parametrů, které se po realizaci výměn v daných lokalitách významně zlepšily,“ uvedl na jednání Jan Kříž, předseda Monitorovacího výboru a vrchní ředitel sekce ekonomiky

životního prostředí na Ministerstvu životního prostředí.

Například díky podpoře výměn zastaralých druhů vytápění dochází ke snížení emisí pevných částic PM₁₀ téměř o 5 tisíc tun, snížení emisí tuhých znečišťujících látek téměř o 6 tisíc tun či snížení emisí skleníkových plynů o více než 500 tisíc tun ekvivalentu CO₂ každý rok. Kotlíkové dotace zavedené v Česku se staly vzorem pro další členské státy EU.

Přítomní členové a hosté Monitorovacího výboru byli na jednání seznámeni jak s obsahem závěrečné zprávy programu a celkovou implementací programu včetně jeho výsledků a úspěšně realizovaných projektů, tak s procedurami spojenými s odesláním a schválením zprávy na Evropské komisi. Finální verze zprávy musí být do Evropské komise oficiálně odeslána do poloviny února 2026, přičemž se očekává její schválení a vydání tzv. Closure letter ze strany Komise v průběhu roku 2026. Touto povinnou procedurou dojde ke konečnému uzavření programu. ●

RYBRANÉ EFEKTY OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 2014–2020

Zlepšení kvality vod a protipovodňová ochrana

- Více než 2000 km kanalizací a téměř 500 km vodovodních sítí
- Nově vybudováno nebo modernizováno 234 ČOV a 70 zdrojů pitné vody
- Více než 1,8 mil. obyvatel bylo nově připojeno na zlepšené zásobování vodou
- Více než 420 tis. obyvatel je chráněno proti povodním nově zavedenými opatřeními

Církulární ekonomika a odpadové hospodářství

- Kapacita recyklace odpadů se zvýšila o 300 tis. tun ročně
- Kapacita pro materiálové využití ostatních odpadů vzrostla o více než 460 tis. tun ročně
- Podpořen byl rovněž systém separace a svozu odpadů či vznik nových zařízení

pro předcházení vzniku komunálních odpadů (238 tis. tun/rok)

- Byly rekultivovány staré skládky na ploše přes 26 hektarů

Ochrana přírody a krajinná opatření

- Revitalizováno přes 77 km vodních toků
- Vysázeno přes 41 tisíc stromů
- Zprůchodněno 40 migračních překážek pro živočichy
- Plocha zvláště chráněných území a Natura 2000 dotčených projekty OPŽP činí téměř 15 tis. km²
- V řadě lokalit došlo též k posílení ekostabilizační funkce ploch a prvků sídelní zeleně
- Realizováno bylo též 181 opatření k minimalizaci škod působených zvláště chráněnými druhy a 37 opatření k ome-

zení výskytu nepůvodních druhů (včetně mapování a monitoringu)

Snižování emisí skleníkových plynů a zlepšování kvality ovzduší

- Efekty kotlíkových dotací jsou zmíněny výše v textu
- Snížení konečné spotřeby energie ve veřejných budovách ve výši přes 1,2 PJ
- Vytvořeno přes 75 tisíc m² podlahové plochy veřejných budov v pasivním standardu
- Renovováno přes 533 tisíc m² vztážené plochy veřejných budov
- Dále je ročně produkováno téměř 60 TJ tepla z obnovitelných zdrojů energie
- Realizací projektů dochází každý rok k odstranění 20 tun emisí prekurzorů PM₁₀, téměř 800 tun emisí tuhých znečišťujících látek a přes 112 tis. tun ekvivalentu CO₂

VYBRANÉ PROJEKTY PODPOŘENÉ Z OPŽP 2014–2020

PRIORITNÍ OSA 1

Svratka nad Židlochovicemi: Povodňový park

Žadatel: město Židlochovice
Příspěvek EU: 56 454 509 Kč

Foto: Nadace Partnerství – Vojtěch Herout

Na ploše cca 13 hektarů vzniklo nové „přírodě blízké“ území: bylo tam zřízeno slepé rameno řeky a jezírko (tůň) a bylo vysazeno přibližně 250 stromů a stovky keřů. V minulosti bylo koryto Svratky mezi Brnem a Židlochovicemi výrazně upraveno: řeka byla „napříměna“, zkrácena, koryto bylo zahloboubeno a byla zjednodušena morfologie toku. To mělo za následek urychlený odtok vody z krajiny, pokles hladiny podzemní vody a zvýšení rizika povodní. Projekt měl za cíl obnovit přirozenější vztah krajiny a vodního toku, respektive zvýšit schopnost území vodu zadržet, zpomalit odtok, zvýšit hladinu podzemní vody a tím snížit riziko povodní. Funkčnost opatření prověřila nečekaně již povodeň na podzim 2024, kdy park splnil svou ochrannou funkci. Park má také rekreační a společenský přínos.

PRIORITNÍ OSA 2

Opava: Snížení emisí mlýnu

Žadatel: Mlýn Herber, s. r. o.
Příspěvek EU: 24 029 769 Kč

Mlýn Herber nechal revitalizovat aspirační systém moderních výkonných filtrů s vysokou účinností odlučování tuhých znečišťujících látek (TZL) a vybudoval zásobníky na mouku a krmiva s cílem snížení emisí tuhých látek a emisí částic PM₁₀ a PM_{2,5} do ovzduší. Klíčovým opatřením byla náhrada starých netěsných dřevěných zásobníků za nové, těsné ocelové, která umožnila snížit množství odváděného vzduchu o 40 %. Současně došlo k posílení aspiračního systému na kritických místech, jako je příjem surovin a přesypy dopravních cest, čímž byly eliminovány fugitivní emise na dvoře. Díky instalaci moderních filtrů s vysoce účinným druhým filtračním stupněm byla zajištěna čistota vypouštěné vzdušiny pod 0,05 mg/m³. Realizací opatření se dosáhlo snížení ročních emisí TZL o 98 % oproti původnímu stavu.

PRIORITNÍ OSA 5

Základní škola Jesenice u Prahy

Žadatel: město Jesenice
Příspěvek EU: 49 999 342 Kč

Výstavba nové veřejné budovy – základní školy – byla provedena v pasivním energetickém standardu. V Jesenici měla současná škola nevyhovující kapacitu a nárůstem dětí školního věku a nově příchozích obyvatel již budovy nevyhovovaly kapacitně ani technologicky. Provoz stávající budovy byl energeticky náročný, a proto se pro výstavbu nové, druhé školy zvolil pasivní standard. Celkové náklady projektu přesáhly 300 mil. korun. Budovy v areálu školy jsou v pasivním standardu a disponují bezúdržbovými zelenými střechami. Dešťová voda, kterou tyto střechy zachytávají, se pak používá ke zpětné zálavce zeleně v okolí školy. Pro zlepšení mikroklimatu školy byly v interiéru navíc instalovány zelené stěny ze stálezelených rostlin.

► Investice z OPŽP 2021–2027 navazují na úspěchy minulých let

Aktuální programové období je v plném proudu a většina jeho finančních prostředků je již vázána v konkrétních projektech. Monitorovací výbor na prosincovém jednání zhodnotil aktuální stav čerpání i význam investic do životního prostředí pro ekonomiku a zdraví obyvatel.

Program v plném běhu, poslední výzvy na dohled

O průběžném vývoji informoval předseda Monitorovacího výboru a vrchní ředitel sekce ekonomiky životního prostředí na Ministerstvu životního prostředí Jan Kříž, který uvedl, že poslední výzvy se plánují vyhlašovat v roce 2026. V přípravě jsou výzvy zaměřené na energetické úspory a využití obnovitelných zdrojů energie, finanční nástroj v oblasti vodovodů a kanalizací a výzvy ve specifickém cíli 1.3.

Dále upozornil, že finanční prostředky jsou již z velké části alokovány do konkré-

ních projektů. Tento vývoj označil za pozitivní signál směrem k dalšímu programovému období, v němž je cílem zajistit pro oblast životního prostředí finanční podporu minimálně na úrovni současného programu.

„Investice do životního prostředí nejsou pouze plněním evropských závazků, ale přinášejí i významné makroekonomické přínosy – zejména v oblasti ochrany zdraví obyvatel a snižování environmentálních rizik,“ zdůraznil Jan Kříž.

Realizují se tisíce projektů

Monitorovací výbor byl seznámen také s přehledem čerpání prostředků. Celková

alokace OPŽP 2021–2027 činí 62 miliard korun. Do začátku prosince bylo evidováno 5 877 podaných žádostí s požadavkem na dotaci ve výši zhruba 83,6 miliardy korun.

Řídícím orgánem bylo schváleno 3 452 projektů v objemu 48,1 miliardy korun, což představuje 78 % celkové alokace programu. Přibližně třetina alokace již byla žadatelům vyplacena.

Výhled po roce 2028

Závěrečná část jednání se dotkla příprav budoucího programového období. Zástupci Ministerstva pro místní rozvoj potvrdili, že Česko má stabilní implementační strukturu, která dlouhodobě přispívá k efektivnímu čerpání evropských fondů.

Přestože se v budoucnu může formát programů a jejich struktura změnit, klíčové je zachovat odpovědnost řídicích orgánů za plnění cílů i přímou komunikaci s příjemci podpory. Tento princip je vnímán jako základní předpoklad pro úspěšné financování opatření na ochranu životního prostředí i v dalších letech. ●

► Část zámku v Břeclavi se **promění v Dům přírody**

Břeclav může začít opravovat část zámku. **Získala dotaci ve výši 148 milionů korun z Národního programu Životní prostředí, díky které se jedno zámecké křídlo promění v Dům přírody.**

Pro Břeclav jde o přelomový krok. „Na rekonstrukci zámku jsme se opakovaně pokoušeli získat peníze z různých dotačních titulů. Usilovali jsme i o spolupráci se soukromými investory. Bohužel se nám dosud na potřebné finance nedařilo dosáhnout. Přesto jsme se nevzdali a stále udržujeme v platnosti stavební povolení,“ vysvětluje starosta Břeclavi Svatopluk Pěček. Právě díky platnému stavebnímu povolení je město schopno začít s opravami poměrně rychle a do tří let nechat nahlédnout návštěvníky do dalších zámeckých prostor.

Dosud se lidé mohli podívat pouze na vyhlídkovou věž. Před pěti lety nechalo město opravit ještě jižní zámeckou věž, která byla v havarijním stavu. Zbytek objektu ale vyžaduje náročnější rekonstrukci. „Rozpočet na opravu celého zámku činí asi 500 milionů korun,“ upřesnil starosta s tím, že bez dotací by Břeclav nemohla tak velký projekt financovat.

Nově v jednom křídle zámku vznikne unikátní expozice, která návštěvníkům interaktivní formou přiblíží hodnotu a krásu krajiny soutoku Moravy a Dyje.

„Často odpovídáme na otázky, co vyhlášení CHKO Soutok přinese místním. Velmi nás těší, že se v souvislosti se zlepšením ochrany přírody v regionu podařilo získat finanční prostředky na obnovu kulturní stránky s oblastí Soutoku spojené – břeclavského zámku. Dotace pokryje velkou část nákladů na časově náročnou rekonstrukci této zanedbané břeclavské dominanty. Mám obrovskou radost, že naše radnice je ta, které se podařilo získat konečně peníze na obnovu zámku, a musím poděkovat všem, kteří se podíleli na vyjednáváních a přípravě projektu, je za tím spousta neviditelné práce,“ říká místostarosta pro oblast investic Jakub Matuška.

Rozpočet rekonstrukce je odhadován na 320 milionů korun. Bezmála 27 milionů již město získalo z jiného zdroje, konkrétně z do-

tační výzvy ENERGOV Modernizačního fondu, která je zaměřena na energetické úspory památkově chráněných budov. Tyto peníze město investuje mimo jiné do nových oken a dveří, do rozvodů elektřiny i systému vytápění, do kompletní vzduchotechniky nebo do osvětlení čítajícího víc než čtyři sta svítidel.

Návrh expozice Domu přírody již připravili architekti ze studia Capacity Expo. Soutoku Moravy a Dyje věnují devět sálů, v nichž návštěvníci najdou zábavu i poučení. Průvodcem po expozici, kde bude hrát hlavní roli voda, bude maskot Domu přírody – animovaná postavička komára.

V rámci projektu se připravuje také přístavba pro umístění hygienického a sociálního zázemí zaměstnanců. Nadstavbou diagonálního křídla, která vznikne doplněním části chybějících obvodových stěn v úrovni jeho dnešního půdního prostoru, vzniknou místnosti pro administrativu a správu objektu.

„V roce 2026 bude zadáno zpracování projektové dokumentace, stavba samotná začne, předpokládám, v roce 2027,“ doplnil Jakub Matuška. Projekt musí být dle dotačních pravidel dokončen do 31. prosince 2029. ●

► **Záchranná stanice v Bartošovicích** bude mít rehabilitační zařízení pro velké savce

Záchranná stanice Bartošovice vybuduje kvalitní zázemí pro předvypouštěcí péči o velké savce, jako je vlk, los nebo rys. Jeho součástí bude speciální výběh o rozloze téměř 3000 m².

„Kapacita záchranné stanice byla před patnácti lety projektována na zhruba tisícovku přijímaných živočichů ročně. V současnosti už ale péči potřebuje trojnásobek zvířat. Navíc v našem kraji stále chybí rehabilitační zařízení pro velká zvířata. Proto je skvělé, že se v Bartošovicích pustili do komplexní modernizace a že projekt získal prostředky z Operačního programu Životní prostředí. Přispěje i Moravskoslezský kraj, význam činnosti stanice pro naši přírodu a její biodiverzitu je nepopíratelný,“ uvedl radní Moravskoslezského kraje pro životní prostředí Pavel Staněk a vysvětlil, že projekt za 13,8 milionu korun zahrnuje kromě vybudování rehabilitačního zařízení s výběhem také rekonstrukci prostor

pro intenzivní péči, výměnu střechy nebo třeba elektroinstalace a pořízení potřebného vybavení. Evropské peníze pokryjí 80 % nákladů, kraj přispěje 1,2 milionu korun.

Celková modernizace záchranné stanice má být dokončena na podzim 2028, rehabilitační výběh bude hotový už v lednu tohoto roku. Jeho technické řešení zajistí bezpečný provoz a zabrání únikům zvířete. Bude mít podhrabové desky, vysoké oplocení a elektrické ohradníky se záložním zdrojem.

„Bartošovičská stanice už několik případů zraněných velkých savců řešila. Naposledy jsme měli v péči mladou vlčici Dorku, která se nakonec do volné přírody

vrátit nemohla, a tak jsme jí našli domov v belgické stanici pro vlky. Celá její rekonvalescence by možná byla rychlejší, kdyby se mohla ve správný čas přesunout do rehabilitačního výběhu. Těm je, pokud to kondice zvířete dovolí, jakousi mezifází před návratem do volné přírody. Tento způsob péče je v souladu s požadavky na takzvané welfare zvířat. Jsem rád, že se nám i s přispěním kraje podařilo začít s modernizací stanice. Žijšíme nejen naši kapacitu, ale i bezpečnost a efektivitu péče,“ řekl vedoucí záchranné stanice Petr Orel.

Záchranná stanice v Bartošovicích, provozovaná spolkem ZO ČSOP Nový Jičín, je součástí Národní sítě záchranných stanic v ČR a pokrývá převážnou část území Moravskoslezského kraje. Záchranná stanice pro volně žijící živočichy v Bartošovicích se zabývá od roku 1983 záchranou zraněných nebo handicapovaných volně žijících živočichů, zejména jejich léčením, rehabilitací, přípravou na vypouštění a vlastním návratem do přírody. ●

► Čistší a ekologičtější železniční dopravu podpoří dalších téměř 11 miliard korun

Z programu TRANSPORT Modernizačního fondu přitečou další finanční prostředky do zvyšování energetické účinnosti železnic a snížení emisí z dopravy.

Téměř jedenáctimiliardová investice, hrazená z výnosů z prodeje emisních povolenek, přinese rychlejší elektrifikaci tratí napříč republikou a podpoří přechod nákladní dopravy na čistší a úspornější elektrické lokomotivy.

Elektrifikace železnic je jednou z nejúčinnějších cest, jak z dopravy rychle odstranit emise a zvýšit její energetickou efektivitu. Díky této investici bude možné modernizovat dalších 205 kilometrů neelektrizovaných železničních tratí a nasadit moderní elektrické soupravy. Po nedávno uvolněných investicích do modernizace osobní železniční dopravy tak nyní získají podporu také nákladní dopravci při pořízení úsporných elektrických lokomotiv, aby se urychlil přechod od neekologických, zejména dieslových vozidel směrem k řešení s nulovými emisemi.

Prostředky budou uvolněny prostřednictvím dvou výzev. Investice ve výši 7,175 miliardy korun z výzvy TRANSGov 2/2025 jsou určeny pro vlastníka a provozovatele železnice ve smyslu zákona o dráhách, tedy Správu železnic, a to na elektrifikaci

železničních tratí napříč celou republikou. „Podpora je nastavena jednotkovou dotací 35 milionů korun za každý kilometr prosté elektrizace,“ říká Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Dopravcům v nákladní železniční dopravě se pak otevře možnost nahradit starší dieslová hnací vozidla vyřazená z Evropského registru vozidel za moderní elektrické lokomotivy s vysoce účinným pohonem a nulovými emisemi. Ve výzvě TRANSCom 1/2025 je připraveno 3,5 miliardy korun s možností projektového zásobníku až 175 milionů korun. Prostředky je možné využít na pořízení elektrických vozů schválených pro provoz na celostátních nebo regionálních tratích.

Přechod od dieslových lokomotiv k elektrickým v nákladní železniční dopravě je pro přepravce strategickým krokem, který výrazně sníží provozní náklady díky

Foto: Shutterstock/ Marsan

vyšší energetické účinnosti. Rozšiřování elektrifikovaných tratí navíc umožňuje plně využít potenciál těchto vozidel a vytváří udržitelnou páteř dopravy v Česku. Změna může být i motivací k přesunu části nákladní dopravy ze silnic na železnici.

Výzva TRANSCom 1/2025 je určena podnikatelským subjektům registrovaným v Česku, které poskytují služby v oblasti nákladní železniční dopravy. Žádosti mohou podávat od 15. prosince 2025 do 30. října 2026. Správa železnic bude moci ve výzvě TRANSGov 2/2025 požádat o investice až do 31. března 2027. ●

► Na Zlínsku pokračuje boj s invazivními druhy

Zlínský kraj pokračuje ve svých aktivitách zaměřených na problematiku invazních nepůvodních druhů rostlin a živočichů, které ohrožují místní ekosystémy i kvalitu života obyvatel. **Využívá při tom i dotace z Operačního programu Životní prostředí.**

Odborníci pravidelně monitorují jejich výskyt a kraj na základě plánů péče i metodických pokynů zajišťuje systematickou likvidaci. Součástí je také spolupráce s obcemi, vlastníky pozemků a dalšími institucemi, jež má zabránit dalšímu šíření.

„Ž rostlin se v regionu rozšiřují například křídlatka, netýkavka žláznatá, slunečnice topinambur, trnovník akát, javor jasanolistý nebo pajasan žláznatý. U živočichů jde o mývala severního, psíka mývalovitého, sumečka černého, střevličku východní nebo nutrie říční,“ vyjmenovala Magdaléna Šnajdarová z Odboru životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Zlínského kraje. Dodala, že tyto druhy jsou velmi přizpůsobivé, rychle se množí a nemají u nás přirozené predátory.

Monitoring invazních druhů probíhá zejména ve zvláště chráněných územích a evropsky významných lokalitách, kde je nezbytné chránit cenná přírodní společenstva. Mnohé druhy jsou ale rozšířeny plošně a lidé se s nimi běžně setkávají i ve městech či obcích. „Zlínský kraj problém řeší desítky let a u některých druhů jsou už výsledky dobře vidět. Například bolševník velkolepý, který jinde představuje vážnou hrozbu, se díky včasným zásahům v 90. letech minulého století dnes na území kraje vyskytuje jen ojediněle,“ podotkla Šnajdarová.

V přírodní památce Olšava nedaleko Popovic kraj pravidelně likviduje invazní slunečnici topinambur, v přírodní rezervaci Kanada pak netýkavku žláznatou

a javor jasanolistý. Nově se kraj zaměřuje rovněž na systematickou regulaci pajasanu žláznatého, který se rychle šíří a dokáže zásadně narušit ekosystémy i městské prostředí. Odborníci letos mapují jeho výskyt a připravují další kroky v úzké spolupráci s vlastníky pozemků. „Příkladem je spolupráce s lesní správou Buchlovic, které jsme předali informace o výskytu pajasanu v Chříbech a doporučené postupy likvidace. Podobnou komunikaci chceme jako kraj rozšířit i na další subjekty,“ uvedla Šnajdarová a doplnila, že pajasany už úspěšně likvidují také v Krajské nemocnici Tomáše Bati ve Zlíně či v Hulíně. Výskyt pajasanů může hlásit i veřejnost, a to prostřednictvím aplikace BioLog.

Likvidace invazních druhů ve zvláště chráněných územích hradí kraj z vlastních prostředků, u pajasanu se počítá i s využitím dotací z Operačního programu Životní prostředí. Náklady se obecně liší podle typu zásahu, ale platí, že čím dříve se problém pochytí, tím snadnější a levnější je řešení. ●

► Spravedlivá transformace mění uhelné kraje: výsledky, nové investice a vize po roce 2028

Monitorovací výbor Operačního programu Spravedlivá transformace (OPST) potvrdil úspěšný průběh implementace programu, schválil klíčová hodnotící kritéria pro nové výzvy a seznámil se s výhledy pro období po roce 2028. **Vystoupení řady odborníků i zástupců Evropské komise potvrdila, že Česko patří mezi lídry v realizaci programu Spravedlivé transformace v celé Evropské unii.**

Jan Kříž, vrchní ředitel sekce životního prostředí Ministerstva životního prostředí, ve svém úvodním vystoupení uvedl: „Implementace OPST probíhá mimořádně úspěšně. Rok 2025 byl velmi dynamický. Do konce roku bylo vyhlášeno 107 výzev s celkovou alokací 44,6 miliardy korun a byly vydány právní akty za 32,9 miliardy korun. Celkově máme dnes zaslunveno již 83 % alokace celého programu, což je v evropském kontextu skutečně výjimečný výsledek.“

Program překonal plán a patří k evropské špičce

Do konce roku 2025 bylo ze strany MŽP placeno projektům téměř 7 miliard korun, čímž byla překročena predikce čerpání stanovená pro tento rok. Program je tak na dobré cestě splnit i klíčový milník v roce 2026, který předpokládá kumulované čerpání a vyúčtování Evropské komisi téměř 16 miliard korun.

Úspěšnost programu ocenila také Evropská komise. „Český program patří k nejlepším v Evropské unii. Vidíme první výsledky – od strategických projektů po modernizované učebny nebo revitalizované území. Proto také získal cenu JTF Awards za úspěšnou implementaci,“ uvedl Petr Votoupal z Generálního ředitelství pro regionální a městskou politiku Evropské komise.

Nové výzvy: výzkum, inovace i umělecké vzdělávání

Monitorovací výbor schválil kritéria pro výzvu 104, Podpora výzkumu a vývoje v Moravskoslezském kraji, která se pro příjem žádostí otevře na konci ledna. Výzva podpoří rozvoj špičkových laboratoří, vědeckých týmů i spolupráci výzkumných institucí s podniky a veřejným sektorem.

Další schválená výzva Infrastruktura pro další vzdělávání pro všechny tři uhelné regiony posílí kapacity základních uměleckých škol, které budou moci použít prostředky ze spravedlivé transformace na modernizaci či rekonstrukci svých budov včetně vybavení. Nové projekty umožní zkvalitnění výuky napříč obory, včetně multimediální tvorby, a podpoří inkluzivní vzdělávání.

Strategické plánování po roce 2028

Výbor schválil postup výběru strategických projektů pro programové období 2028–2034 a kritéria pro výzvy č. 105, 106, 107, Příprava strategických projektů pro PO 28+, ze kterých budou moci být financovány podrobné studie proveditelnosti. Cílem je napomoci

efektivní přípravě projektů, které naplní svůj strategický potenciál a budou tak připraveny na začátku programového období 2028–2034 k realizaci na území bývalých uhelných regionů. Zároveň výbor doporučil Ministerstvu životního prostředí vyhlásit v roce 2027 samostatnou výzvu na pokročilou projektovou přípravu budoucích strategických projektů.

Diskutována byla také budoucnost Kohezní politiky, která Česku přinese 29,4 miliardy eur. Zástupci Ministerstva pro místní rozvoj představili změny evropských pravidel, které jsou výrazné a budoucí programové období bude velmi orientováno na výsledky, obdobně jako v případě Národního plánu obnovy. Jan Kříž z MŽP upozornil na potřebu udržet cílenou podporu pro uhelné regiony a posílit expertní kapacity v platformách pro tvorbu plánů.

Konkrétní výsledky: tisíce účastníků, stovky projektů, hmatatelné dopady

Ředitelka programu z Ministerstva životního prostředí Radana L. Kratochvílová shrnula poslání programu takto: „Velký důraz klademe na posilování a budování lidského kapitálu v krajích. Projekty pomáhají zvyšovat kvalifikaci místních lidí, ale také přitahují do krajů nové odborníky. Neméně důležitý je i psychologický rozměr: po dlouhé době se opět mluví o budoucnosti regionů s nadějí. Lidé začínají věřit, že i po éře uhlí stojí za to v kraji zůstat, podnikat a tvořit.“

K úspěšným projektům patří například Digitální srdce školy ve SŠ EDUCHEM

Most, Skautské komunitní centrum Dýmka v Habartově, Skatepark Bílina nebo Robotická laboratoř ve SŠ technické a zemědělské v Novém Jičíně.

Rozšíření finančních nástrojů

Midterm evaluace potvrdily vysoký význam a přínos strategických projektů. Mezi nejrychleji postupujícími je např. projekt Lerco v Moravskoslezském kraji, kde se blíží dokončení stavební části a pilotní provoz je naplánován na jaro 2026. Výstupy tohoto projektu zahrnují například nové zdravotnické technologie – od bezdrátových monitorovacích zařízení do nemocnic po nástroje pro identifikaci očních onemocnění či predikci infarktu.

Novinky v projektech TPA a TRAUTOM

Členům výboru byly prezentovány také aktuální výstupy o projektu TPA, který vyvíjí pro školy, tzv. EduBoxy, a projektu TRAUTOM – Kompetence pro 21. století, který vytváří komplexní a udržitelný systém služeb zaměřený na rozvoj lidských zdrojů ve prospěch zaměstnavatelů i zaměstnanců na základě znalostí specifických potřeb regionu. Operační program Spravedlivá transformace tak i nadále potvrzuje svou klíčovou roli v obnově a modernizaci uhelných regionů a připravuje se na další etapu podpory po roce 2028. ●

► V dubnu loňského roku se otevřela solární sušárna surového kalu z čistírny odpadních vod v Litovli. **Jde o druhý projekt svého druhu v Česku a vůbec první na Moravě.**

V LITOVLI SUŠÍ KALY **SOLÁRNÍ ENERGIE**

Ve dvou obřích sklenících speciální stroj s lopatkami neúnavně prohrabává kal z litovelské čistírny odpadních vod, aby ho za pomoci tepla ze slunce zbavil vlhkosti a až na čtvrtinu zmenšil jeho objem. Projekt získal podporu z Operačního programu Životní prostředí.

Podařilo se vytvořit zařízení pro zpracování 3 500 tun kalu ročně. Výsledkem projektu je ekologická, energeticky nenáročná technologie, která pomocí solární energie přemění čistírenský kal na materiál vhodný k dalšímu energetickému využití. Vybudování tohoto systému ukazuje příklad odpovědného přístupu města, které se s předstihem připravilo na nakládání s kaly.

Cílem projektu byla stavba dvou solárně sušících polí a navazující plocha pro příjezd a odjezd vozidel pro odvoz sušeného kalu. Kapacita nově postavené solární sušárny kalů je 3 500 tun mechanicky odvodněného kalu za rok. Účelem stavby je plnit požadavky legislativy při nakládání s kalem a zajistit jeho energetické využití.

Účelem stavby je sušení odvodněného kalu, tedy snížení množství vody v kalu, při co nejnižších provozních nákladech. Výsledkem je snížení nákladů na jeho odvoz. Dále stavba plní budoucí požadavky legislativních změn při nakládání s kalem (hygieniza-

ce kalu) a snížení obsahu vody v odvodněném kalu a tím snížení nákladů na dopravu.

Výstupem projektu je až z 80 % vysušený čistírenský kal, který je vhodný pro energetické využití. Při vstupní kapacitě projektu 3500 tun odvodněného kalu bude ze zařízení vystupovat cca 933 tun usušeného kalu. Usušený kal bude předáván k energetickému využití. Návratnost investice do sušárny je asi pět let.

Solární sušárny jsou umístěny vedle sebe s bočním nasáváním vzduchu a střešní klapkou pro ventilaci hal. Kal je do hal dodáván šnekovými dopravníky, vyklízen je zařízením na přehrabování kalů a kolovým nakladačem. Konstrukce haly je ocelová

ze šroubovaného konstrukčního systému z ocelových profilů. Všechny ocelové konstrukční prvky jsou pozinkovány. Ocelová konstrukce je kotvena ke spodní stavbě, která je řešena jako monolitická konstrukce s podélnými prefabrikovanými díly. Vnitřní plocha pro sušení je provedena jako betonová pro odpovídající zatížení. Mezi halami je obslužný prostor široký 1,5 m.

V rámci stavebního objektu je provedena výstavba zpevněné plochy navazující na zpevněné plochy v areálu čistírny odpadních vod. Zpevněná plocha bude sloužit pro odvoz usušeného kalu. V rámci stavby byla provedena výstavba nového oplocení kolem hal sušárny a obslužné cesty. ●

O OBCI

Litovel je město v Olomouckém kraji asi 18 km severozápadně od Olomouce. Leží na řece Moravě, jejíž šest ramen dodává Litovli specifický ráz. Jedno z ramen Moravy, zvané Nečíz, protéká přímo pod radniční věží a celým náměstím. Ve městě žije necelých 10 000 obyvatel, katastrální výměra činí 46,39 km². Název města je poprvé doložen k roku 1391 v podobě Lutovel a snad pochází z předpokládaného mužského osobního jména Lutov. Díky umístění Litovle v oblasti úrodné Hané je ve městě a okolí rozvinuto zemědělství a s ním související potravinářský průmysl (pivovar, cukrovar, sladovna, konzervářský podnik, výroba těstovin, sýrů), dále je ve městě zastoupen lehký průmysl (výroba hygienických potřeb, výroba sportovních doplňků), dřevozpracující průmysl nebo těžký strojírenský průmysl (výroba papírenských strojů).

Teplárna Dvůr Králové prochází od roku 2019 kompletní modernizací. Patří do společnosti ČEZ. **Na modernizaci čerpá majitel podporu z Modernizačního fondu.**

TEPLÁRNA VE DVOŘE KRÁLOVÉ PŘEŠLA NA BIOMASU A PLYN

Modernizace běží již několik let. V roce 2023 byla spuštěna plynová kotelná o tepelném výkonu 12 MWt, která byla první etapou v řadě inovací technologické obnovy v této lokalitě.

Na tuto etapu navázala další etapa, kterou byla výstavba biomasové kotelny o výkonu 8 MWt. Ta byla dokončena v roce 2025. Horkovodní kotelná se skládá z kotle K16 využívajícího biomasu s akumulací tepelné energie v beztlakovém zásobníku.

Původní kotle K1 a K2, které již neodpovídaly současně nastaveným trendům ve výrobě tepla a které spalovaly uhlí, jsou trvale odstaveny. Teplárna ve Dvoře Králové nad Labem zásobuje teplem město s 16 145 obyvateli s celkovou roční poptávkou tepla 162 500 GJ.

Cílem projektu je zlepšení kvality ovzduší, vyšší využití obnovitelných zdrojů (biomasy) a zajištění udržitelného provozu soustavy centrálního zásobování teplem ve městě. Tento projekt je spolufinancován ze systému EU pro obchodování s emisemi prostřednictvím Modernizačního fondu.

Teplárna Dvůr Králové jako součást Elektrárny Poříčí je jednou z elektráren

Skupiny ČEZ, využívajících kogeneračního způsobu výroby energie. Kombinovaná výroba elektrické a tepelné energie (též kogenerace) umožňuje nejefektivnější využití energie v palivu tak, že její část je nejprve využita pro výrobu elektřiny a poté i pro dodávku tepla.

Před 70 lety zahájila Teplárna Dvůr Králové první dodávky páry průmyslovým podnikům. Díky dvěma roštovým kotlům

a protitlaké turbíně tehdy v regionu umožnila rozvoj textilního a strojírenského průmyslu. Jako součást Elektrárny Poříčí je dnes významným ekologizovaným zdrojem elektrické i tepelné energie pro Dvůr Králové nad Labem a okolí.

V současné době je výroba v teplárně zaměřena zejména na dodávky tepla pro město, v zimním období také na výrobu elektrické energie. ●

O TEPLÁRNĚ

Teplárna Dvůr Králové byla zprovozněna v prosinci 1955 a stala se centrálním zdrojem tepla pro město i významným hybatelem tamního průmyslu. Rozvoj však vyvolal potřebu vyšších dodávek technologické páry, a následující roky tak teplárna prostřednictvím modernizací hledala ideální poměr mezi požadavky odběratelů a možnostmi dodávek tepla. Ten našla v roce 1968, když postavila nový typový granulační kotel K3 s výkonem 75 tun páry za hodinu. V devadesátých letech proběhly další velké úpravy výrobních technologií v rámci ekologizace teplárenského provozu. Ve stejné době teplárna započala pokusy s připalováním biomasy k tradičnímu palivu. Ty vyvrcholily mezi lety 2003 a 2010, kdy byla biomasa střídavě připalována s uhlím ve formě dřevní štěpky. V současné době je tedy její výroba zaměřena na dodávky tepla pro město, v zimním období také na výrobu elektrické energie.

V Třinci roste **výzkumné a vzdělávací centrum**

Na místě bývalé hokejové haly Werk Areny v Třinci byla 5. prosince 2025 slavnostně zahájena stavba ambiciózního projektu CirkArena. **Nové výzkumné a vzdělávací centrum zaměřené na cirkulární ekonomiku, materiálové procesy a technologie budoucnosti by mělo zahájit činnost v roce 2028.**

„Na projektu je unikátní to, že se věnuje tematice, která je klíčová pro celou Evropu. Přitom žádné podobné centrum v Evropě neexistuje. Máme šanci být první. Řešení, která v odpadech budeme muset hledat, máme šanci dělat tady u nás a nemusíme je draze nakupovat ze zahraničí,“ uvedl Jakub Švrček, jednatel společnosti MMV, která celý projekt koordinuje.

Slavnostní zahájení stavby doprovodilo symbolické představení „týmu“ CirkArena. Dresy CirkAreny oblékla nejen primátorka města Třince Věra Palkovská, ale i hejtman Moravskoslezského kraje Josef Bělíca, zástupci podnikatelů, investorů, generálního zhotovitele, nositelů projektů, akademici, vědci a další zúčastnění.

CirkArena nebude jen uzavřenou budovou plnou vědců. „My jsme naopak zachovali i prostor původního kluziště staré hokejové Werk Areny a v tomtéž prostoru vznikne prostor zastřešeného náměstí,“ uvedl David Sventek ze společnosti BeePartner. Do vzniklého prostoru bude mít přístup kdokoli a kromě laboratoří bude mít i vzdělávací funkci.

Práce na stavbě začaly v únoru loňského roku demolicí původní hokejové haly. Stavba nové CirkAreny bude trvat do konce roku 2027. Náklady na její vybudování jsou dvě miliardy korun, významnou část pokryje Operační program Spravedlivá transformace.

Cílem projektu CirkArena je přeměnit třinecký brownfield na moderní výzkumné a vývojové centrum zaměřené na cirkulární ekonomiku.

Odborníci zde budou zkoumat možnosti opětovného využití různých odpadů, včetně průmyslových odpadů specifických pro Moravskoslezský kraj, jako jsou strusky a odpařky, bioodpad a stavební odpady.

Po ukončení pilotního provozu by měla CirkArena od roku 2029 naplno sloužit jako centrum podporující výzkumné týmy s praxí. Nabídne špičkově vybavené laboratoře, prostory pro týmovou spolupráci, multifunkční sály, otevřené foyer i venkovní zázemí. Tyto prostory budou určeny nejen k prezentaci výzkumu, ale také pro kulturní a společenské akce.

O unikátnosti třinecké CirkAreny hovořil také ředitel pro výzkum a vývoj společnosti MMV Josef Vlček. „Výjimečnost tohoto projektu spočívá v tom, že je tak komplexní. Zapojíme do toho spoustu lidí z mnoha výzkumných organizací a univerzit a to vše bude koncentrováno na jednom místě,“ uvedl.

Hejtman Josef Bělíca označil třineckou CirkArenu za jeden ze strategických projektů Moravskoslezského kraje. Podle něj mají výzkum a vývoj nejvyšší přidanou hodnotu. „A to je to, co my v Moravskoslezském kraji potřebujeme. Je důležité, že kraj tento projekt podporuje dlouhodobě, protože má smysl,“ řekl hejtman. ●

Foto: město Třinec

Cukrovar v Dobrovici modernizoval zařízení na zpracování cukrové řepy. **Získal na to dotaci z Modernizačního fondu.**

CUKROVAR NASADIL MODERNÍ EXTRAKTOR, ŠETŘÍ ENERGII

Společnost Tereos TTD ve svých cukrovařech a lihovarech vyrobí ročně až 370 tisíc tun cukru a 1 400 000 hektolitřů lihu pro tuzemský i zahraniční trh.

V jednom ze svých závodů, v cukrovaru v Dobrovici, investovala do nejmodernějších technologií. Pořídila nové technologické zařízení na zpracování cukrové řepy. „Nový extraktor navazuje na předchozí technologické kroky, včetně příjmu řepy, ukládky, praní, řezání a spařování řepných řízky, jejichž modernizaci jsme realizovali v předešlých letech. Tento projekt tak představuje další důležitou stanici v procesu zpracování řepy v dobrovickém závodě, která nyní dosahuje plné kapacity a vysoké efektivity. Věžový extraktor nahradil dva zastaralé extraktory typu RT pocházející ještě z poloviny minulého století,“ popisuje Jakub Hradiský, mediální zástupce společnosti Tereos TTD.

Věžový extraktor, v cukrovarnictví běžně nazývaný difuze, slouží k vyluhování cukru z nakrouhané cukrové řepy. „Je to jeden z nejdůležitějších kroků celého procesu výroby cukru. V tomto bodě přestává cukrovar pracovat se základní surovinou – cukrovou řepou – a dál pokračuje již jen roztok cukru a vody, nazývaný difúzní šťáva. Do věžového extraktoru vstupují tenké hranolky řepy. Proti nim proudí horká voda. Cukr se z buněk řepy uvolní a postupně přechází do vody. Výsledkem je difúzní šťáva, která obsahuje přibližně 12–16 %

sacharózy. Z difuze odcházejí vyčerpané řízky, které se dále lisují a používají jako krmivo,“ přibližuje postup výroby Jakub Hradiský.

Nový věžový vertikální extraktor má kapacitu 10 tisíc tun za 24 hodin. Nahradil dosavadní dva stávající extraktory. Nabízí stejný výkon, avšak s nesrovnatelně vyšší provozní efektivitou. „Samotný extraktor má průměr 10,6 metru a výšku 40 metrů. V Česku nenačtete větší,“ vysvětluje Jakub Hradiský.

Společnost tak vyrábí efektivněji a s nižší ekologickou stopou. Hlavními přínosy jsou snížení ztrát cukru, menší spotřeba

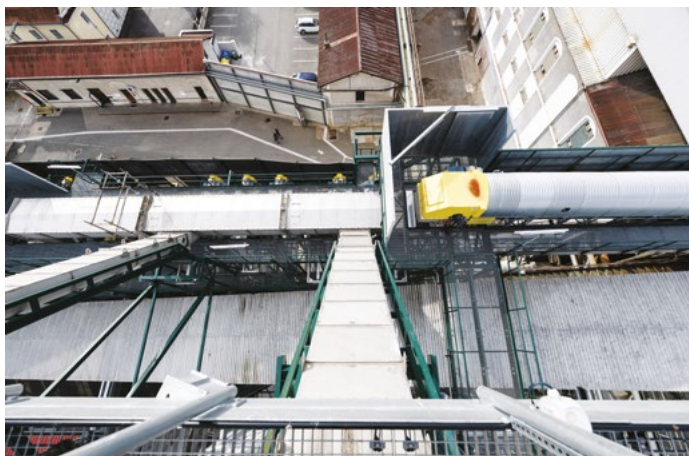
primárního paliva a snížení emisí, dále se zvyšuje bezpečnost a spolehlivost provozu a také je jednodušší obsluha. „Je to další krok na dekarbonizační cestě cukrovarů naší společnosti, kdy jsme se zavázali do roku 2032 snížit emise CO₂ z našich cukrovarů o 50 % v porovnání s rokem 2022,“ uzavírá Jakub Hradiský ze společnosti Tereos TTD.

Investice do nového extraktoru byla podpořena dotací z Modernizačního fondu, který je financován z výnosů z prodeje emisních povolenek v rámci systému EU ETS. ●

CUKROVAR A LIHOVAR DOBROVICE

Dobrovický cukrovar je největší, nejstarší a zároveň nejmodernější závod svého druhu v Česku. Byl založen již v roce 1831 a od té doby nevynechal ani jednu sezónu, což je evropský unikát. Po čtyřiceti letech komunistického strádání v něm byly po roce 1989 znovu nastartovány investice, modernizace a rozvoj zpracovatelské kapacity, která se díky tomu zvýšila z porevolučních 1000 tun na současných 15 tisíc tun řepy za den. V roce 2006 přibyl k cukrovaru také lihovar s kapacitou přes 1 milion hektolitřů bezvodého lihu, což z něj činí největší průmyslový lihovar v Česku. Od roku 2012 je potom součástí areálu také čistírna lihovarských výpalků, na které jsou zpracovány vedlejší produkty výroby lihu na biometan. Dobrovický závod pracuje zcela v souladu s principy cirkulární ekonomiky, kdy dokáže cukrovou řepu zpracovat bezzbytku a bezodpadově. Hlavními produkty jsou cukr, lihy, krmiva, hnojiva, zemina, voda a energie.

Zdroj: tereos-ttd.com

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
925 845 Kč

Dotace z EU
786 968 Kč

Foto: Lesy ČR

▶ ARBORETUM BUKOVINA

V arboretu Bukovina, které je součástí přírodní rezervace Hruboskalsko a evropsky významné lokality Podtrosecká údolí, se nachází na čtyři sta památných stromů a některé z nich už před lety potřebovaly neodkladnou péči. Té se jim dostalo díky podpoře z Operačního programu Životní prostředí.

„V roce 2017 jsme vytípovali rizikové stromy na Zlaté stezce Českého ráje, a tedy i v nejstarším tuzemském arboretu Bukovina, kolem něhož stezka vede,“ popisuje Eva Jouklová, tisková mluvčí Lesů ČR, které arboretum spravují. „V lednu následujícího roku se tam také několik dřevin rozlomilo, takže se začala řešit kompletní obnova arboreta s cílem vrátit mu původní charakter lesnické sbírky z devatenáctého a dvacátého století,“ popisuje.

Projekt na obnovu krajinných hodnot a návštěvnické infrastruktury arboreta tak řešil ošetření třiceti památných stromů a výsadbu nových, zejména sbírkových dřevin, které tvoří vlastní jádro území, včetně péšební a kompoziční péče o ně.

Arboretum Bukovina je naší nejstarší sbírkou introdukovaných dřevin

Arboretum Bukovina bylo založeno jako zkušební plocha pro introdukci nových dřevin. To, co zkoumali od raného novověku

Portugalci, Španělé a po nich Britové, Francouzi a Holanďané, začali Středoevropané zkoušet v devatenáctém století, kdy k nám byly ve větším přiváženy dřeviny z Ameriky i Asie. V té době zuřila prusko-rakouská válka, ale ne všichni se věnovali válčení. Bylo

potřeba zjistit, jestli by se mohly tyto druhy stromů stát novými dřevinami našich lesů a v někom tato potřeba rezonovala.

Hrabě Jan Křitel z Aehrenthalu založil v letech 1860–1862 kousek od zámku Hrubá Skála arboretum právě coby zkušební

Slovo arboretum pochází z latinského arbor, strom. Jde o sbírku živých dřevin, dendrologickou zahradu či spíše zvláštní botanickou zahradu specializující se na výzkum a pěstění dřevin. Mívá buď parkovou úpravu, nebo může být výsadba prováděna podobně, jako je tomu u zakládaných lesních porostů, například sloužících k výzkumným lesnickým účelům.

Arboretum může být specializované na jednotlivé rody, čeledi a podobně, na dřeviny určitého území nebo může být všeobecné, zaměřené na všechny dřeviny bez rozdílu. Arboreta vědeckovýzkumná kladou důraz především na přesný původ rostlin, jejich dokonalou evidenci, pravidelné sledování a vyhodnocování. Arboreta okrasného typu kladou důraz především na zahradní architekturu a jsou odborně méně náročná.

pěstební plochu. Traduje se, že mu v této bohubilé činnosti pomáhal lesník Leopold Anger. Ale skutečnost byla trochu jiná. Známý vrchní lesní rada Leopold Anger se narodil až v roce 1875, takže Janu Křtiteli z Aehrenthalu arboretum pravděpodobně pomáhal zakládat Angerův otec. Dodnes jde o jednu z nejstarších kolekcí introdukovaných dřevin na našem území a jednu z prvních pokusných ploch na pěstování severoamerických dřevin ve střední Evropě. Roste tu několik desítek cizokrajných i domácích druhů dřevin a jejich kultivarů, často úctyhodného stáří, a právě proto sem jezdí řada zahraničních dendrologů. Setkávají se tu a zdejší sbírku studují.

K největším exemplářům arboreta patří jedle obrovská (*Abies grandis*), která zde byla

vysazena již roku 1860, je jí tedy zhruba sto padesát let. Měří 50 metrů a ve výšce 1,3 metru má průměr kmene kolem 130 cm.

Kromě jedle obrovské tu roste také jedle řecká (*Abies cephalonica*) a jedle kavkazská (*Abies nordmanniana*), z amerických dřevin pak douglaska tisolistá (*Pseudotsuga taxifolia*) a jedlovec kanadský (*Tsuga canadensis*). Je zde zastoupena také borovice z Arizony, Mexika a Montany, borovice těžká (*Pinus ponderosa*), z Balkánu pak borovice rumelská (*Pinus peuce*), ale nechybí ani asijské exempláře v podobě dvou modřínů japonských (*Larix leptolepis*).

Arboretum se nachází v nadmořské výšce 360 metrů nad mořem a jeho současná rozloha činí 2,73 hektaru – jedná se tak vlastně o historické území hruboskalského zámeckého parku. Na území arboreta je také

informační centrum Správy CHKO Český ráj v původním altánu, který byl vystaven v druhé polovině devatenáctého století ve švýcarském stylu. V roce 2005 byl nově rekonstruován a v letní sezóně zde funguje informační služba Správy CHKO, slouží k propagaci ochrany přírody, regionálních výrobků Českého ráje a také zakládání motýlích luk. Součástí areálu je rovněž vyhlídka Kamenný stůl.

V roce 2000 byla řada zdejších stromů prohlášena za památné stromy České republiky, ostatní stromy v arboretu měly být vytěženy. Avšak v lednu 2007 se přes Český ráj bohužel přehnalá vichřice, která několik z nich zničila. V roce 2017 byla zrušena ochrana dalších čtyřiašedesáti památných stromů, které byly vyhodnoceny jako neperspektivní a kompozičně nevhodné. ▶

► A to už přicházel čas připravovaného projektu na obnovu krajinných hodnot i návštěvnické infrastruktury.

Ošetrovaly se stromy, budovaly chodníky

Na řízení a koordinaci se Lesy ČR coby zadavatel projektu v zastoupení tehdejšího krajského ředitelství v Liberci podílely s Lesní správou Hořice, Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR a Správou CHKO Český ráj.

„Realizaci projektu předcházela komplexní sada studií připravených ve shodě se zástupci ochrany přírody a s ohledem na historii arboreta,“ říká Eva Jouklová. Nejprve proběhl dendrologický průzkum provedený společností Terra Florida v roce 2016, který analyzoval 505 dřevin, z toho 400 památných. Od téže společnosti následoval roku 2017 návrh krajinných úprav, který určil cílovou kompozici. Poté proběhly biologické průzkumy. „Vzhledem k poloze v CHKO byly vypracovány i specializované studie, entomologická a ornitologická, včetně posouzení chiropterofauny, aby se minimalizovaly dopady na faunu,“ přibližuje Eva Jouklová. Historické podklady ještě ověřily, že nové výsadby, například rody *Abies* a *Pseudotsuga*, odpovídají historicky pěstovaným druhům.

Vlastní realizace projektu proběhla v letech 2019–2021. V rámci obnovy krajinných

hodnot byly ošetřeny a stabilizovány stovky památných dřevin, vysazeny nové sbírkové druhy podle historických podkladů a založeny parkové trávníky. Obnova infrastruktury pak obnášela rekonstrukci zhruba 900 metrů mlatových chodníků a instalaci nových interpretačních a odpovídajících prvků.

„Arboretum leží přímo u hruboskalského skalního města, takže návštěvníci mohou spojit procházku mezi exotickými stromy s výhledem na ikonické pískovcové věže,“ připomíná Eva Jouklová.

Podtrosecká údolí

Přírodní rezervace Podtrosecká údolí je nejrozsáhlejším komplexem mokřadů v Českém ráji. Roste v nich mnoho druhů chráněných rostlin, například krušítk bahenní, rosnatka okrouhlolistá či tolíje bahenní, a žijí tu také chráněné živočichy jako ledňáček říční, čírka obecná, rákosník velký či strnad rákosní. V roce 1999 tu byla založena přírodní rezervace o rozloze 1,4 km².

Mezi Vidlákem a sousedním rybníkem Hrudka se na ploše 3,8 ha rozprostírá rašeliníště Vidlák. Jedná se o jedno z nejceněnějších a z nejrozsáhlejších rašelinových stanovišť v Českém ráji. Má podobu údolní

Arboretum dnes ale slouží především jako živá učebnice dendrologie a krajinné architektury. Střední odborné školy i univerzity mohou využívat sbírku dřevin k výuce o nepůvodních druzích, jejich adaptaci a vlivu na ekosystém. „Bukovina může být vzorem pro obnovu jiných historických parků a arboret, v nichž se kombinuje ochrana přírody s turistikou. Projekt ukázal, že propojení evropských fondů, odborné péče a místní podpory může vrátit historické krajinné původní hodnotu,“ hodnotí Eva Jouklová přínos projektu, díky němuž se obnovila naše nejstarší sbírka introdukovaných dřevin. ●

rašelininné louky, která je odvodňována do potoků Libuňky a Žehrovky.

Od Borku na Trosky vede naučná stezka Podtrosecká údolí, která se vine kolem většiny rybníků zdejší rybníční soustavy. Hned prvním je Rokytický rybník, na jehož hrázi se nachází pozorovatelná ptáků, ze které se naskýtá i překrásný pohled na hrad Trosky, symbol Českého ráje. Stezka dále prochází kolem rybníků Hrudka, Vidlák a Krčák a podél potoka Jordánka míří k Věžáku. Její trasa se poté stáčí k Podsemínskému rybníku, odkud pokračuje na vlak do Malechovic. Je možné se ale odpojit a kolem rybníka Nebákov se vrátit přes Trosky zpět do Borku.

► Hruboskalsko

Chráněná krajinná oblast Český ráj je nejstarší chráněnou oblastí v Čechách. Malebný kraj ve středním Pojizeří získal své jméno ve druhé polovině devatenáctého století díky návštěvníkům zdejších lázní Sedmihorky. **Ochrana tu byla vyhlášena v roce 1955 na ploše 95 km², v roce 2002 došlo k jejímu rozšíření na dnešních 181 km².**

Jednou z nejnavštěvovanějších oblastí Českého ráje je Hruboskalsko nedaleko Turnova, do nějž patří kromě jiného Hruboskalské skalní město, Sedmihorky, Kavčiny, hrad Valdštejn a rozhledna Hlavatice. Hruboskalsko je rájem horolezců a romantiků, nachází se tu pískovcové skalní útvary, které jsou významnými geologickými a přírodními památkami. V rezervaci se nachází mnoho turistických cest a stezek, které vedou kolem výrazných skalních útvarů, jako jsou například Zámecká věž, Labyrint, Prácheňské skály a Pantheon. Tyto skalní útvary jsou zde přirozeně tvořeny vodou a větrem a nabízejí krásné výhledy na okolní krajinu. Za návštěvu stojí také skalní rozsiedlina zvaná Myší díra, Adamovo lože, symbolický hřbitov horolezců či několik skalních vyhlídek.

Na samém okraji Hruboskalského skalního města se nachází zámek Hrubá Skála. Stojí na pískovcovém skalním bloku nad stejnojmennou obcí a je jednou ze zdaleka viditelných dominant Českého ráje. Přestože v současnosti slouží jako hotel, je možné navštívit nádvoří i věž, odkud se nabízí pozoruhodná vyhlídka nejen na zdejší skalní město, ale i na Trosky a Kozákov. Původní sídlo tu bylo postaveno v polovině čtrnáctého století v podobě gotického hradu, který nesl název Skála. Přízvisko Hrubá, ve smyslu velká, k němu přibýlo až později.

Hruboskalsko je také významnou lokalitou pro ochranu vzácných druhů rostlin a živočichů, jako jsou například ptačí druhy, včetně sokola stěhovavého a ořešníka královského. Rezervace je chráněným územím a vstup je povolen pouze po turistických cestách a stezkách, aby se minimalizovalo narušení přírodního prostředí.

Pitoreskní přírodní scenérie přitahují kromě milovníků přírody také filmaře. Natáčel se zde například film Jak dostat tatínka do polepšovny, pohádka Princ Bajaja či některé scény do seriálu Prima sezona. ●

ECHO

Ostrov bude instalovat fotovoltaiku

Město Ostrov připravuje pilotní projekt instalace fotovoltaické elektrárny (FVE) na jednom ze svých bytových domů na Hlavní třídě, ve kterém je 38 bytových jednotek. Město plánuje na střeše domu instalaci FVE o výkonu 57 kWp a v rámci příprav se proto aktuálně dokončuje výměna střešní krytiny. Projekt počítá s využitím dotace z programu Nová zelená úsporám a v současnosti probíhá příprava dokumentace pro výběr zhotovitele. Projekt má přinést úspory na provozních nákladech spojených se spotřebou elektrické energie, které mohou dosáhnout minimálně 3 000 Kč ročně pro každého z nájemníků. Město jako garant projektu zajistí všechny nezbytné administrativní kroky – od výměny starých jističů za moderní průběhové jističe až po správu a servis zařízení.

Přerov modernizuje školní jídelny

Město Přerov v novém roce zmodernizuje dvě školní jídelny. Už neodpovídají potřebám moderního stravovacího provozu. Podle města jsou stávající prostory i kuchyňské technologie na hranici životnosti. Plánované rekonstrukce zahrnují nové podlahy, sanaci odvodu splaškové vody, kompletní výměnu elektroinstalace, nové obklady povrchů, modernizaci vzduchotechniky a pořízení nového vybavení, od myček přes konvektomaty a varné kotle až po další zařízení, která umožní efektivnější a úspornější provoz kuchyně. Celkové náklady by se měly pohybovat okolo 18,5 milionu korun. Modernizace bude částečně financována z Operačního programu Životní prostředí.

Obce na Šternbersku využívají vratné nádoby

Místní akční skupina (MAS) Šternbersko úspěšně dokončila projekt zaměřený na předcházení vzniku jednorázového odpadu při pořádání kulturních a společenských akcí. Výsledkem je systém opakovaně použitelného nádobí a vratných kelímků, který byl na konci roku 2025 předán zapojeným obcím. Do projektu se jich zapojilo dvanáct. Bylo pořízeno více než 27 500 vratných kelímků, tisíce kusů talířů, misek, sklenic, hrnků a příborů, stejně jako myčky a skladovací vybavení. První využití systému proběhlo již během adventních akcí v roce 2025. Projekt byl realizován za finanční podpory z Operačního programu Životní prostředí.

Operační program Životní prostředí – VYHLÁŠENÉ

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
67	Průzkum kontaminace životního prostředí Projekty průzkumu rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení	29. 4. 2026	150 000 000 Kč
72	Ekologické zátěže Sanace nejzávažněji kontaminovaných lokalit	10. 11. 2026	1 700 000 000 Kč
73	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících přírodně blízkých vodních a vegetačních prvků. Určena je pro méně rozvinuté regiony	30. 6. 2026	400 000 000 Kč
79	Budování infrastruktury potravinových bank Podpora potravinových bank na celém území ČR	4. 1. 2027	200 000 000 Kč
83	Úprava lesních porostů směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability	31. 3. 2026	150 000 000 Kč
84	Veřejná zeleň Revitalizace sídelní zeleně ve veřejném prostoru	30. 6. 2026	200 000 000 Kč
85	Zpracování studií a plánů Studie systému sídelní zeleně, územní studie krajiny a plány územního systému ekologické stability	20. 2. 2026	30 000 000 Kč
86	Zachytávání srážkových a šedých vod a jejich další využití Technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách	30. 4. 2026	700 000 000 Kč
88	Systémy předpovědi a varování před povodněmi a suchem Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby zahrnující včasné výstrahy na celostátní úrovni	15. 5. 2026	110 000 000 Kč
89	Obnova stability svahů Stabilizace a sanace extrémních svahových nestabilit vzniklých v důsledku přírodních jevů	30. 1. 2026	150 000 000 Kč
90	Péče o významné části přírody a krajiny Péče o různé druhy přírodních stanovišť, například tůň, rašeliniště, prameniště, malé vodní nádrže, vodní toky a jejich nivy	30. 1. 2026	20 000 000 Kč
91	Péče o významné části přírody a krajiny Projekty péče přírodní stanoviště. Žadateli jsou resortní organizace MŽP	30. 1. 2026	100 000 000 Kč
92	Prevence škod způsobených šelmami a dravci Pomoc podnikajícím chovatelům hospodářských zvířat v režimu podpory de minimis, aby mohli zabezpečit svá stáda	31. 3. 2026	10 000 000 Kč
93	Prevence škod způsobených šelmami a dravci Týká se škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů. Pomoc chovatelům hospodářských zvířat, aby mohli zabezpečit svá stáda	31. 3. 2026	20 000 000 Kč
94	Záchrané stanice pro živočichy Modernizace záchraných stanic a center pro ohrožené druhy živočichů	26. 2. 2026	80 000 000 Kč
95	Systémy pro posuzování a vyhodnocení znečištění ovzduší Pořízení a modernizace systémů pro posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění ovzduší a systémů pro archivaci a zpracování jejich údajů	15. 5. 2026	500 000 000 Kč
96	Snížení energetické náročnosti/zvýšení účinnosti technologických procesů Pro vybrané méně rozvinuté regiony: Pardubický, Liberecký, Královéhradecký, Olomoucký a Zlínský kraj	30. 4. 2026	150 000 000 Kč
98	Systémy pro posuzování znečištění ovzduší Výstavba a obnova systémů pro sledování a hodnocení kvality ovzduší	28. 8. 2026	100 000 000 Kč
99	Modernizace vzdělávacích environmentálních center Investice do vzdělávacích environmentálních center zaměřených na změnu klimatu	18. 2. 2026	80 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – AOPK ČR

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
15	Podpora přizpůsobení se změně klimatu, prevence rizika katastrof a odolnosti vůči nim Podpora přírodně blízkých opatření v krajině a sídlech	30. 6. 2026	200 000 000 Kč
16	Posilování ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejceněnější části přírody a krajiny	30. 6. 2026	200 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – PLÁNOVANÉ

	Číslo výzvy a opatření	Zahájení příjmu	Alokace
101	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Výzva pro méně rozvinuté regiony se vztahuje na komplexní projekty	29. 4. 2026	750 000 000 Kč
102	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Výzva pro přechodové regiony se vztahuje na komplexní projekty	29. 4. 2026	750 000 000 Kč
103	Obnovitelné zdroje energie pro veřejné budovy Zvýšení využití OZE ve veřejných budovách i v konečné spotřebě energie ve veřejné infrastruktuře	29. 4. 2026	200 000 000 Kč
104	Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech Tvorba a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků v krajině a sídlech	28. 1. 2026	330 000 000 Kč
105	Zachytávání srážkových a šedých vod a jejich další využití Budování technologií pro akumulaci, úpravu, a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách	17. 6. 2026	200 000 000 Kč
106	Obnova stability svahů Stabilizace a sanace extrémních svahových nestabilit vzniklých v důsledku přírodních jevů	17. 6. 2026	100 000 000 Kč
107	Modernizace vzdělávacích environmentálních center Komplexní modernizace environmentálních center pro subjekty primárně veřejného sektoru	25. 3. 2026	130 000 000 Kč
108	Prevence a řízení antropogenních rizik Zkvalitnění monitoringu životního prostředí, zefektivnění kontrolních procesů a zdokonalení prevence	4. 3. 2026	60 000 000 Kč

Modernizační fond

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
RES+ 1/2025	Fotovoltaické elektrárny 10 kW – 5 MW s vlastní spotřebou Výstavba fotovoltaických elektráren do 5 MW k výrobě energie pro vlastní spotřebu	30. 1. 2026	3 000 000 000 Kč
RES+ 3/2025	Fotovoltaické elektrárny na veřejných budovách Instalace fotovoltaických elektráren na veřejných budovách	30. 1. 2026	1 000 000 000 Kč
RES+ 4/2025	Nové komunální a komunitní FVE na budovách, pozemcích a další infrastruktuře Sdružené komunální a komunitní projekty výstavby nových fotovoltaických elektráren s instalovaným výkonem do 1 MWp	30. 1. 2026	1 000 000 000 Kč
ELEGRID 1/2025	Modernizace a rozvoj elektrizační soustavy Navýšení kapacity elektrizační soustavy za účelem modernizace energetických systémů a zvýšení podílu OZE	29. 1. 2027	10 000 000 000 Kč
ENERGov 1/2025	Energetické úspory památkově chráněných budov Podpora úsporných opatření u památkově chráněných či architektonicky cenných budov veřejného sektoru	30. 4. 2026	500 000 000 Kč
KOMUNERG 1/2025	Rozvoj energetických společenství Podpora energetických společenství, které povedou k výrobě a maximálnímu využití obnovitelné elektřiny v místě jejího vzniku	31. 12. 2027	1 000 000 000 Kč
SMARTNET 1/2025	Modernizace veřejného osvětlení Komplexní obnova a modernizaci soustav veřejného osvětlení s cílem snížení konečné spotřeby energie	30. 9. 2026	500 000 000 Kč
TRANSGov 1/2024	Modernizace dopravy (II. kolo) Druhé kolo výzvy na podporu energetických úspor v osobní železniční dopravě formou pořízení nových železničních vozidel	31. 3. 2027	15 000 000 000 Kč
TRANSCOM 1/2025	Pořízení elektrických lokomotiv pro nákladní dopravu Výměna starých neekologických hnacích vozidel za moderní elektrické lokomotivy	30. 10. 2026	3 500 000 000 Kč
TRANSGov 2/2025	Elektrizace železničních tratí Elektrifikace železničních tratí za účelem energetických úspor a zvyšování energetické účinnosti v dopravě	31. 3. 2027	7 175 000 000 Kč
TRANSCOM 2/2025	Bezemisní silniční nákladní doprava Výměna nákladních aut se vznětovými motory za elektrická nákladní vozidla	2. 2. 2026 – 30. 11. 2027	960 000 000 Kč
RES+ 6/2025	Agrofotovoltaické elektrárny Instalace nových agrofotovoltaických elektráren a systémů akumulace vyrobené elektřiny	15. 1. 2026 – 30. 6. 2027	300 000 000 Kč

Národní program Životní prostředí

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
NPO 1/2024	Energetická osvěta a dotační poradenství Zajištění poradenství a administrativní podpora pro žadatele v rámci NZÚ Light	30. 4. 2026	600 000 000 Kč
15/2024	Péče o krajinné prvky Péče o vybrané krajinné prvky evidované v LPIS jako ekologicky významné prvky	31. 3. 2026	100 000 000 Kč
3/2025	Čištění odpadních vod v krasových oblastech Zlepšení kvality povrchových a podzemních vod v krasových oblastech CHKO Český kras a CHKO Moravský kras	31. 12. 2026	200 000 000 Kč
4/2025	Odstranění stavebních materiálů s obsahem azbestu (pro zemědělce) Podpora ekologického odstraňování střešních krytin a krovů s obsahem azbestu u zemědělských objektů	1. 6. 2026	100 000 000 Kč
5/2025	Větrací systémy s rekuperací tepla Opatření eliminujících nadměrné koncentrace CO ₂ a teplotní diskomfort ve školských budovách	30. 6. 2026	100 000 000 Kč
6/2025	Domovní čistírny odpadních vod Soustavy DČOV do kapacity 50 EO v oblastech, kde není možnost připojení ke stokové síti zakončené ČOV	6. 1. 2027	300 000 000 Kč
9/2025	Národní park Křivoklátsko Zlepšení životního prostředí a kvality života občanů v obcích na území plánovaného národního parku	31. 12. 2026	100 000 000 Kč
10/2025	Zelená stuha Pro obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“ v letech 2025–2027	3. 4. 2028	33 000 000 Kč
NPO 11/2025	Udržitelná městská doprava a mobilita Zvýšení počtu vozidel na alternativní pohon. Výzva je pro obce, kraje a další subjekty veřejné správy	30. 1. 2026	300 000 000 Kč
NPO 14/2025	Poradenství pro samosprávy – koncepční dokumenty v oblasti klimatu a energetiky (SECAP+) Zpracování klimaticko-energetických strategických a koncepčních dokumentů a akčních plánů	30. 4. 2026	150 000 000 Kč
NPO 16/2025	Základní poradenství – semináře Poskytování energetické osvěty a motivace vlastníků budov ke komplexním renovacím	30. 4. 2026	140 000 000 Kč
NPO 17/2025	Školení energetických poradců a manažerů Podpora energetického vzdělávání a zvyšování odborných kompetencí	30. 4. 2026	25 000 000 Kč
18/2025	Budování návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích Budování návštěvnických středisek pro velkoplošná zvláště chráněná území vyhlášená v roce 2025	30. 4. 2026	200 000 000 Kč
19/2025	Přírodě blízká protipovodňová opatření a revitalizace vodních toků Protipovodňová opatření a revitalizace a renaturace vodních toků a niv	30. 9. 2026	3 000 000 000 Kč
22/2025	Záchrané stanice Podpora zajištění vhodných podmínek pro péči o velké šelmy v záchraných stanicích	31. 3. 2026	35 000 000 Kč
23/2025	Likvidace vrtů Likvidace nepotřebných hydrogeologických vrtů, které představují riziko ohrožení životního prostředí	31. 12. 2029	50 000 000 Kč
25/2025	Čištění odpadních vod v krasových oblastech II. Výstavba a modernizace čistíren a kanalizací v obcích uvnitř nebo v okolí CHKO Český a Moravský kras	31. 12. 2027	1 000 000 000 Kč
26/2025	Recyklace textilu Zpracování, třídění a materiálové využití odpadního textilu	30. 6. 2027	80 000 000 Kč
NPO 27/2025	Vymezení akceleračních oblastí pro OZE Podpora krajů a obcí, které budou aktivně na svém území vymezovat akcelerační oblasti pro větrné a fotovoltaické elektrárny	30. 1. 2026	104 000 000 Kč
28/2025	Podpora opatření v péči o přírodu a krajinu – resortní organizace Podpora biodiverzity, posílení ekologické stability krajiny a zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí prostřednictvím péče v chráněných územích	1. 2. 2026 – 4. 1. 2027	400 000 000 Kč
29/2025	Zpracování územně plánovacích dokumentací obcí v CHKO a NP Obce na území CHKO a NP budou podpořeny v přípravě a zpracování územně plánovacích dokumentací	12. 1. 2026 – 30. 6. 2026	20 000 000 Kč

Operační program Spravedlivá transformace

Číslo výzvy a opatření		Ukončení příjmu	Alokace
KVK / 19	Řemeslné inkubátory Podpora vzniku řemeslných dílen	30. 4. 2026	50 000 000 Kč
ULK / 20		30. 4. 2026	300 000 000 Kč
MSK / 21		30. 4. 2026	200 000 000 Kč
KVK / 25	Obnova území – příroda a krajina Individuální projekty na obnovu přírody a krajiny	6. 1. 2026	60 000 000 Kč
ULK / 26		6. 1. 2026	250 000 000 Kč
MSK / 27		31. 3. 2026	225 000 000 Kč
KVK / 28	Obnova území – infrastruktura Výstavba a modernizace komunikací pro cyklisty, zpřístupnění lokalit s přírodní, kulturní nebo technickou hodnotou	30. 4. 2026	60 000 000 Kč
ULK / 29		30. 4. 2026	120 000 000 Kč
MSK / 30		30. 4. 2026	275 000 000 Kč
KVK / 31	Vzdělávání ve firmách Profesní vzdělávání a rekvalifikaci zaměstnanců ve firmách zasažených transformací	30. 6. 2026	60 000 000 Kč
ULK / 32		6. 1. 2026	500 000 000 Kč
MSK / 33		4. 1. 2027	360 000 000 Kč
Výzva I.	Úvěr transformace pro Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj Bezúročné úvěry NRB na podporu investičních aktivit malých a středních podnikatelů	31. 12. 2026	3 370 000 000 Kč
MSK / 34	Obnova území – strategické brownfieldy Příprava projektové dokumentace a budování technické infrastruktury pro projekty tzv. strategických brownfieldů	31. 3. 2026	500 000 000 Kč
ULK / 58	Posílení sociální stability Výzva pro obce na podporu vzdělávání a zaměstnanosti mladých lidí	30. 4. 2026	400 000 000 Kč
KVK / 59		30. 4. 2026	150 000 000 Kč
KVK / 62	Zájmové vzdělávání a osvěta Vzdělávací a osvětové programy související s klimatickou změnou a možnosti adaptace regionu	30. 4. 2026	25 000 000 Kč
ULK / 63		30. 4. 2026	25 000 000 Kč
MSK / 64		30. 4. 2026	40 000 000 Kč
KVK / 78	Veřejné služby, kultura, sport, rekreace II	30. 4. 2026	120 000 000 Kč
ULK / 79		30. 4. 2026	450 000 000 Kč
MSK / 80		30. 4. 2026	200 000 000 Kč
KVK / 81	Budování výzkumných kapacit Podmínkou k žádosti o podporu je podání návrhu projektu přes SISTA a získání jejich kladného stanoviska	6. 2. 2026	50 000 000 Kč
ULK / 82			200 000 000 Kč
ULK / 84	Podpora regionálního školství – rozšířená výzva Modernizace a budování vzdělávací infrastruktury ve školách	6. 2. 2026	700 000 000 Kč
ULK / 85	Koncepce a příprava projektů II Individuální projekty s cílem obnovy území	30. 4. 2026	20 000 000 Kč
MSK / 86		30. 4. 2026	30 000 000 Kč
MSK / 88	Kulturní a kreativní centra Rozvoj kulturních a kreativních odvětví v regionu	6. 2. 2026	250 000 000 Kč
ULK / 89	Podpora oběhového hospodářství Třídění, dotřídování, úprava a zpracování vybraných odpadů	30. 6. 2026	100 000 000 Kč
KVK / 91	Snižování energetické náročnosti veřejných budov Podporované jsou komplexní úspory	6. 1. 2026	100 000 000 Kč
ULK / 92		30. 6. 2026	400 000 000 Kč
MSK / 93		30. 6. 2026	125 000 000 Kč
KVK / 94	Snižování energetické náročnosti ve veřejné infrastruktuře Snížení energetické náročnosti gastro provozů, prádelen nebo dalších technologických zařízení	6. 1. 2026	50 000 000 Kč
ULK / 95		30. 6. 2026	200 000 000 Kč
MSK / 96		6. 1. 2026	75 000 000 Kč
KVK / 97	Navazující projektová příprava strategických projektů	30. 1. 2026	20 000 000 Kč
MSK / 98		30. 1. 2026	35 000 000 Kč
KVK / 99	Filmové vouchery Podpora výroby u hraných a dokumentárních filmů	31. 1. 2026	30 000 000 Kč
KVK / 100	Digitální inovace v oblasti záchranných a bezpečnostních složek Karlovarského kraje Vznik integrovaných digitálních center, digitálních platforem a nástrojů pro efektivní správu dat	31. 3. 2026	350 000 000 Kč
KVK / 103	Kulturní a kreativní centra – Karlovarský kraj Rozvoj kulturních a kreativních odvětví v regionu vytvořením technického zázemí a infrastruktury prostřednictvím rekonstrukcí stávajících objektů	31. 8. 2026	70 000 000 Kč
MSK / 104	Podpora výzkumu a vývoje v Moravskoslezském kraji Posílení výzkumné kapacity vědeckých pracovišť a zvýšení kvality vědeckých týmů	28. 1. 2026 – 13. 5. 2026	450 000 000 Kč

Foto: město Jirkov

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Chomutovsko: Kompostéry pro občany

Zkvalitnění systému likvidace odpadů ve čtyřech členských obcích dobrovolného svazku obcí Chomutovsko. Svazek obcí pořídil pro občany kompostéry, čímž se omezí vznik komunálního odpadu.

Celkové způsobilé výdaje
2 408 142 Kč
Dotace z EU
1 324 478 Kč

Specifický cíl: 1.5 – Oběhové hospodářství

Název projektu: Chomutovsko – předcházení vzniku odpadů – K9

Kraj: Ústecký

Okres: Chomutov

Příjemce podpory: dobrovolný svazek obcí Chomutovsko

Ukončení projektu: listopad 2025

Foto: Lesy ČR

Chříby: Obnova stromořadí

Půlkilometrové stromořadí ve Starých Hutích v pohoří Chříby ve Zlínském kraji obnovily loni na podzim Lesy České republiky podél polní cesty a červeně značené turistické trasy. Nově vysazené stromy zadržují vláhu v krajině a přispívají k podpoře biodiverzity.

Celkové způsobilé výdaje
389 892 Kč
Dotace z EU
389 892 Kč

Specifický cíl: 1.6 – Příroda a znečištění

Název projektu: Revitalizace krajinných stromořadí Chříby – Staré Hutě

Kraj: Zlínský

Okres: Uherské Hradiště

Příjemce podpory: Lesy ČR

Předpokládané ukončení projektu: prosinec 2028

NÁRODNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Hodonín: Obnova zeleně po tornádu

Revitalizace zeleně v lokalitě zasažené tornádem ve městě Hodonín. Na lokalitě proběhly nezbytné arboristické práce a frézování pařezů v rámci nutné přípravy území pro následnou výsadbu. Dále byly vysazeny dřeviny a proběhla následná rozvojová péče o ně.

Celkové způsobilé výdaje
1 985 608 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
1 985 608 Kč

Název projektu: Obnova zeleně po živelní pohromě, Hodonín – 1. fáze

Kraj: Jihomoravský

Okres: Hodonín

Příjemce podpory: město Hodonín

Ukončení projektu: prosinec 2024

Vranov nad Dyjí: Nová cesta

Rekonstrukce cesty z náměstí a kolem kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Vranově nad Dyjí, oprava schodiště při vstupu na prostranství za kostelem a úprava veřejné zeleně u kostela.

Celkové způsobilé výdaje
3 828 009 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
3 253 807 Kč

Podoblast podpory: 5.5.A – Podpora v oblasti infrastruktury a vybavenosti obcí

Název projektu: Úprava veřejného prostranství u kostela – Vranov nad Dyjí

Kraj: Jihomoravský

Okres: Znojmo

Příjemce podpory: městys Vranov nad Dyjí

Ukončení projektu: červen 2024

OPERAČNÍ PROGRAM SPRÁVEDLIVÁ TRANSFORMACE

Rumburk: Konektivita gymnázia

Zajištění konektivity (dodávka síťové infrastruktury) pro rumburské gymnázium zahrnující dopravu, dodávku, montáž, seznámení s obsluhou a zprovoznění, dodávka elektromontážních prací a dodávka koncových zařízení.

Název projektu: Zkvalitnění výuky žáků na Gymnáziu Rumburk

Kraj: Ústecký

Okres: Děčín

Příjemce podpory: Gymnázium Rumburk

Ukončení projektu: prosinec 2025

Celkové způsobilé výdaje
16 371 642 Kč

Dotace z EU
13 915 896 Kč

Foto: Gymnázium Rumburk

Horní Nivy: Obnova kapličky

Zpřístupnění a obnova kapličky v území zasaženém těžbou uhlí jako součást obnovy tohoto území. Vedle obnovené kapličky vznikla mlatová plocha pro odpočinek, vznikla též mlatová cesta ke kapličce.

Název projektu: Obnova kapličky na parcele č. st. 101 v k. ú. Horní Nivy

Kraj: Karlovarský

Okres: Sokolov

Příjemce podpory: obec Dolní Nivy

Ukončení projektu: listopad 2025

Celkové způsobilé výdaje
2 782 342 Kč

Dotace z EU
2 364 991 Kč

Foto: obec Dolní Nivy

MODERNIZAČNÍ FOND

Hněvotín: Instalace obecní FVE

Vedení obce Hněvotín se rozhodlo umístit na budovy základní školy, obecního úřadu a přečerpávací stanice čistírny odpadních vod tři fotovoltaické elektrárny. Elektrárny šetří obci peníze za energie.

Název projektu: Instalace FVE na budově obecního úřadu v Hněvotíně

Kraj: Olomoucký

Okres: Olomouc

Příjemce podpory: obec Hněvotín

Ukončení projektu: říjen 2024

Celkové způsobilé výdaje
5 006 941 Kč

Dotace z ModFondu
2 952 574 Kč

Foto: obec Hněvotín

Tábor: Plynofikace teplárny

Společnost C-energy pokračuje v revitalizaci areálu bývalé Teplárny Tábor. Po připojení vysokokapacitního plynovodu byla zprovozněna vedle elektrokotle také kogenerační jednotka o výkonu převyšujícím 11 MW.

Název projektu: Plynofikace Teplárny Tábor

Kraj: Jihočeský

Okres: Tábor

Příjemce podpory: C-energy, s. r. o.

Předpokládané ukončení projektu: probíhá realizace

Celkové způsobilé výdaje
453 706 731 Kč

Dotace z ModFondu
317 594 711 Kč

Foto: Shutterstock/Jacopo Landi

► AGROVOLTAIKA – STÍN, KTERÝ DÁVÁ ENERGII

Solární energetika je na vzestupu a s tím vyvstává i otázka, jak řešit její prostorové nároky. Chytré řešení nabízí agrovoltaika: na stejné ploše dokáže spojit zemědělskou produkci s výrobou čisté elektřiny.

Agrovoltaika staví na jednoduchém principu: panely jsou navrženy a umístěny tak, aby nevyřadily půdu ze zemědělského využívání, ale naopak umožnily „dvojí“ funkci pozemku.

Nápad zkombinovat obojí k oboustrannému prospěchu není vůbec nový. O agrovoltaice se mluví už celé dekády, ale teprve v posledních letech se začíná přistupovat k realizaci větších projektů. Ty již nyní ukazují praktické přínosy pro krajinu i farmáře. Panely mohou plodinám přinést částečné zastínění, zmírňovat přehřívání půdy a v některých podmínkách snižovat ztráty vody odpařováním. Nejde ale o univerzální recept. Klíčem je najít rovnováhu, aby zemědělství zůstalo na prvním místě a fotovoltaika jej smysluplně doplnila.

A není divu. Svět potřebuje více obnovitelné energie a solární zdroje jsou bezpochyby dobrým řešením, a to nejen v zemích s velkou dávkou slunečního svitu.

Boj o půdu

„Propojit získávání solární energie se zemědělstvím se zdá být velmi rozumné, především v zemích, kde je zemědělské půdy jasně dané a omezené množství,“ říká

Matijn van der Pouw z holandské společnosti Statkraft, která se agrovoltaikou zabývá.

Nizozemsko je příkladem takové země: má velkou potřebu i poptávku po obnovitelné energii, ale není tu příliš mnoho pozemků, na nichž by se fotovoltaické elektrárny daly vybudovat. Přetahují se tu téměř doslova o každý centimetr půdy.

„Agrovoltaika je pro nás řešením, nekonzfliktní cestou, jak získávat obnovitelnou energii, aniž by to bylo na úkor zemědělské produkce,“ říká. Zdůrazňuje také, že zemědělství by v každém případě mělo být na prvním místě a výroba energie, ať už prostřednictvím fotovoltaiky, nebo ji-

nak, by měla být zakomponována do celkového konceptu.

„V zemi máme několik solárních parků, kde se mezi fotovoltaickými panely pasou ovce,“ popisuje. „Je to ekologické, ale není to to, za co agrovoltaiku standardně považujeme,“ vysvětluje. „Naším cílem je pěstovat kvalitní píce, zeleninu, ovoce a obilniny, zatímco přitom vyrábíme energii.“

Smysl má jen efektivní propojení fotovoltaiky se zemědělstvím

V běžných případech se to má tak, že dvojitý způsob využívání půdy vede k poklesu jak zemědělské produkce, tak vyrobené energie ve srovnání s případy, kdy je půda využívána výhradně buď k jednomu, nebo k druhému. „Obecně cílíme na to, aby se zemědělská produkce udržela alespoň na 70 % výrobního objemu, který měla před nainstalováním solárních panelů,“ říká Martijn van der Pouw. „Když k tomu přidáme, že fotovoltaický systém na tomtéž pozemku vyrábí také

Solární energie hraje v globálním energetickém systému čím dál tím důležitější roli a v oblasti zdrojů energie na světě je v současnosti nejrychleji rostoucím segmentem. Agrovoltaika je velmi praktickým a výhodným rozšířením portfolia společností, které se fotovoltaickou energií zabývají.

Mnohá zemědělská technika vyžaduje pro své operace velké množství prostoru. Proto mohou být solární panely navrženy tak, aby se v případě potřeby odklonily a mohly mezi nimi projíždět traktory a další stroje.

70 % energie, kterou by vyráběl, kdyby stejné místo nebylo ještě k tomu využíváno pro zemědělství, vychází nám, že takový pozemek je díky kombinaci zemědělství s fotovoltaikou efektivně využíván na 140 %,“ představuje své jednoduché počty.

Pro zemědělce, kteří by chtěli půdu využít k výrobě solární energie, je to dobrá zpráva. Kdyby obojí zkombinovali, nepřijdou o zdroje plynoucí ze zemědělství, a navíc budou profitovat i z výroby vlastní energie. To by v tak nejistém oboru, jakým zemědělství je, znamenalo jistotu a stabilitu finančních toků.

Složitější, než se zdá

Zní to celé jednoduše: mezi řádky salátu se na pole prostě nainstalují solární panely, ale je to komplikovanější. K tomu, aby se dosáhlo dobré interakce mezi solární energií a zemědělstvím, je ještě zapotřebí mnohé prozkoumat. Celkový design agrovoltaické elektrárny, mikroklimatické podmínky místa a druhů plodin pěstované mezi panely jsou jen některé faktory, které určují, zda je celý projekt trvale udržitelný, nebo ne.

Například solární panely nevyhnutelně vrhají na zem stín. To může prospívat některým plodinám, ale jiným ne. „V severní Evropě se zdá být agrovoltaika vhodná při pěstování cibule, obilovin, brambor a kořenové zeleniny, možná i jahod

Foto: Shutterstock/Taraki

a malin. Panely by na některých místech mohly snížit odpařování a přispět tak k vyšším výnosům. V jižní Francii by naopak mohly být instalovány na vinici nebo do olivových hájů,“ říká Martijn van der Pouw.

Pokud má být propojení fotovoltaiky a zemědělství opravdu praktické, panely musí být umístěny tak, aby se mezi nimi nebo pod nimi mohli pohybovat jak lidé, tak stroje, když potřebují obstarat či sklízet úrodu. Panely je navíc potřeba čas od času vyčistit, aby fungovaly, jak mají. Solární panely mohou být fixní i otočné. Když budou otočné, jejich stíny se budou během dne pohybovat. Když budou fixní, bude půda pod nimi určitou část dne ve stínu a ve zbývajícím čase bude vystavena slunci. To některým rostlinám prospívá, ale jiným ne.

„Tohle všechno ještě potřebujeme zjistit,“ říká Martijn van der Pouw. „Naším cílem je pochopitelně nalézt optimální synergií mezi vhodnými podmínkami pro růst plodin a nejlepším fotovoltaickým řešením, které bude nejefektivnějším zdrojem energie.“

Dalším aspektem je design panelů. „Panely, které si nainstalujete na pole, nejsou stejné jako panely, které si dáte na střechu domu,“ vysvětluje Martijn van der Pouw. „Na poli se bojuje o každou fotón,“ připomíná. Vystavávají otázky. Mělo by světlo produkovat elektřinu, nebo pohánět fotosyntézu? „Na poli by možná bylo lepší používat panely, které propouštějí nějaké světlo, a to se dostane dolů k plodinám, nebo je instalovat ve větších vzdálenostech od sebe než v běžném solárním parku. Důkladný výzkum je tedy opravdu zapotřebí,“ míní.

Když pole a panely spolupracují

Agrovoltaika ukazuje, že solární rozvoj nemusí půdě konkurovat: může s ní naopak spolupracovat. Důležité je nastavit pravidla tak, aby fotovoltaika citlivě doplnila zemědělskou produkci. Pak se z panelů nestane překážka, ale stín, který dává smysl – a elektřinu. ●

ECHO

Uměleckoprůmyslovou školu v Hradišti čeká rekonstrukce

Zlínský kraj chystá významnou investici na Střední uměleckoprůmyslové škole v Uherském Hradišti. Cíl je jasně daný: snížit náklady na vytápění i celkový provoz školy a zároveň zlepšit prostředí pro studenty i pedagogy. Hejtmanství je připraveno vynaložit na jeho dosažení více než 41 milionů korun. Veškeré stavební úpravy mají ve výsledku přinést snížení energetické náročnosti budovy školy. Během rekonstrukce řemeslníci postupně během příštích dvou let zateplí půdu školy, vymění termostatické ventily, zrekonstruují uliční fasádu a vymění vnitřní prosklené stěny na chodbách. Kraj počítá s využitím dotace z Modernizačního fondu.

Muzeum ve známé vile se opravuje

Varnsdorfská Lindnerova vila se opravuje. Ústecký kraj ji promění na muzeum textilu s bezbariérovým přístupem a upravenou zahradou. Po znovuotevření nabídne expozici o historii textilní výroby i prostory pro vzdělávání a akce věnované moderním textilním technologiím. Ústecký kraj chce navázat na tradici textilní výroby ve městě a na Šluknovsku. Hlavní expozice bude v patře. V dalších částech domu vzniknou prostory pro vzdělávací programy, kulturní a společenské akce a dílny zaměřené na textil. Cílovými skupinami jsou především školy a práce s dětmi, ale i místní spolky a komunitní aktivity. Kraj chce na projekt získat dotaci z Operačního programu Spravedlivá transformace.

Do výzvy na ekologizaci MHD se přihlásilo 38 projektů

Státní fond životního prostředí ČR přijal ve výzvě TRANSgov č. 1/2025 z Modernizačního fondu celkem 38 projektů na ekologizaci městské hromadné dopravy s požadovanou dotací 8,1 miliardy korun. Alokace výzvy tak byla vyčerpána, naplněn byl i zásobník projektů. Příjem žádostí byl proto ukončen. Výzva byla vyhlášena jako nesoutěžní, přijaté projekty byly průběžně vyhodnocovány podle pořadí, v jakém byly podány. Díky této podpoře dopravci nahradí staré autobusy městské hromadné dopravy na fosilní paliva za elektrobuses, nízkopodlažní tramvaje nebo standardní či parciální trolejbusy. Na pořízení nových ekologických vozů mají tři a půl roku od data vydání rozhodnutí o poskytnutí dotační podpory.

► **Bláto místo sněhu.** Jaká bude budoucnost populárních závodů psích spřežení?

Foto: Shutterstock / Amanda Aguilar

Jízda se psím spřežením se během posledních desítek let proměnila z cestování nevyhnutelného a nutného pro přežití v polárních krajích v oblíbenou volnočasovou aktivitu, svým způsobem poctu dějinám arktického Severu. **Ale jak klimatická změna dopadá i na nejchladnější místa naší planety, jízdy se psím spřežením, ať už coby chvilková kratochvíle, nebo náročný vytrvalostní závod, čelí nemalým překážkám a stávají se čím dál nebezpečnějšími, jak se počasí otepluje a ledu a sněhu ubývá.**

Tváří v tvář stoupajícím teplotám, nedostatku sněhu a rozmrzajícímu permafrostu nezbyvá pořadatelům nejslavnějšího závodu psích spřežení na světě Iditarod Trail Dog Sled Race než se přizpůsobovat měnícímu se životnímu prostředí. Aljaška se totiž otepluje ještě dvakrát rychleji než zbytek kontinentálních Spojených států.

Tradiční závod je kvůli nedostatku sněhu ohrožen

Vítězem závodu Iditarod se v loňském roce stal americký musher a televizní osobnost Jessie Holmes. Do cíle v Nome dorazil 14. března 2025 se svým týmem deseti psů, včetně vůdčích Polar a Hercula. Holmes, který pochází z Alabamy, ale žije na Aljašce a je znám z dokumentárního seriálu Life Below Zero, dokončil 53. ročník

závodu v čase 10 dní, 14 hodin, 55 minut a 41 sekund. Loňská trasa závodu měřila přibližně 1815 kilometrů, což z ní udělalo nejdelší Iditarod od roku 2009, a to právě kvůli změnám trasy způsobeným nedostatkem sněhu na tradičních úsecích.

Tisícimílového závodu napříč aljašskou divočinou se každý rok účastní desítky psích spřežení z celého světa. Historická trasa závodu vede z Anchorage do Nome na počest dvaceti psích spřežení, které po ní jely v roce 1925, aby během epidemie záškrtu dovezly zpátky domů léky a vakcíny.

Nicméně po několika letech tání a slabých zim byli pořadatelé nuceni zavést tzv. restart, což znamená, že závod nyní začíná ve Willow, v malém městě více než 70 mil severně od Anchorage. „Willow leží v oblasti,

kde je klima ještě poměrně stále a dopřává nám více sněhu,“ vysvětluje Chas St. George, bývalý organizační ředitel závodu, který se i po odchodu do důchodu podílí na jeho pořádání. „Také jsme posunuli začátek závodu z desáté hodiny dopolední na druhou odpolední. Obzvláště v tomto období jsou noci chladnější a dny teplejší, a tak jsme tím časovým posunem poskytli psům čas na aklimatizaci,“ připomíná důležitý detail.

Aby byl v závodě dostatek sněhu, vytvářejí v Anchorage i ve Willow jeho zásoby a ty před závodem rozvázejí po trase. „Je to totální recyklace sněhu,“ kroučí hlavou Chas St. George, ale připomíná, že nejvyšší prioritou přitom zůstává uchovat křehký a unikátní aljašský ekosystém neporušený. „Když nebudeme mít místní přírodu na paměti v první řadě a zapomeneme, že je naší nedílnou součástí, nepřezijeme,“ říká.

Tanya McCready, spolumajitelka kanadské společnosti Winterdance Dogsled Tours, musí poprvé po pětadvaceti letech podnikání investovat do zařízení na výrobu sněhu. Důvod je prostý – a děsivý. Na stezkách, kterými se svým spřežením běžně jezdívala, není dostatek sněhu, přes kdysi zamrzlé jezero už není bezpečné přejíždět a loňská zimní sezóna byla vůbec nejkratší, jakou za celou svou kariéru musherky zažila.

Chas St. George spolupracuje s výběrem závodu od roku 2004 a dopady klimatických změn na Aljašce má tak možnost pozorovat už více než dvě desetiletí. „Jako bychom měli stále tendenci nahlížet na klimatickou změnu jako na pomalý proces, ale ono to tak není. Je velmi, velmi důležité uvědomit si, že právě tyto extrémní výkyvy počasí definují klimatickou změnu. A ta se děje právě teď a děje se to rychle,“ upozorňuje.

Stejným výzvám čelí další tradiční závod psích spřežení Yukon Quest. V uplynulých letech museli jeho pořadatelé několikrát změnit trasu. Bylo takové teplo, že sníh na několika místech úplně roztál a na trase se objevily otevřené vodní plochy. Musheři jsou zvyklí na extrémní podmínky nejrůznějšího druhu, ale „otevřená voda prostě nepřichází v úvahu,“ říká Anne Taylerová, prezidentka závodu.

Po čtyři dekády kopírovala trasa závodu v délce 1600 kilometrů zamrzlý tok řeky Yukon. Ale v této délce se nejel už od roku

2020. V minulém roce proto trasu zkrátili o 241 kilometrů.

A právě nenadálé výkyvy v teplotách, které se v posledních letech odehrávají během několika málo dnů, ale také pouhých hodin, představují pro mushery největší riziko a nejistotu. Mnozí namítají, že něco takového, jako jsou závody psích spřežení, přece nepotřebujeme. Ano, do jisté míry nepotřebujeme, ale v souvislosti s tím vyvstává otázka, co všechno, co je součástí naší historie a tradice, nepotřebujeme a čeho všeho se ještě budeme muset kvůli měnícímu se klimatu vzdát.

Nejde jen o samotné závody, ale o celý způsob života, který je s nimi úzce spjat. Psi spřežení po generace formovala vztah člověka k přírodě, učila respektu k jejím zákonům a schopnosti přizpůsobit se často nehostinným podmínkám. Otázkou tedy zůstává, zda jsme připraveni přijmout fakt, že s proměnou klimatu vytrácí i příběhy, dovednosti a hodnoty. ●

ECHO

Moravskoslezský kraj spouští dotační program pro malé a střední podnikatele

Z rozpočtu Moravskoslezského kraje půjde v tomto roce deset milionů korun na podporu malého a středního podnikání. Kraj spustil nový dotační program. Tyto peníze rozdělí na technologické a znalostní vouchery. Žadosti o ně mohou zájemci podávat od 12. ledna do 27. března letošního roku. Program navazuje na dlouholetou tradici dotačních programů pro podnikatele, které byly realizovány každoročně od roku 2017, a kombinuje prvky podpory z předchozích let i z Operačního programu Spravedlivá transformace.

Elektrárny Opatovice představily plán dekarbonizace do roku 2030

Elektrárny Opatovice představily plán postupné dekarbonizace elektrárny. Jeho cílem je snížení emisí oxidu uhličitého a úplné ukončení spalování uhlí nejpozději do roku 2030. Transformace zdroje je zároveň klíčová pro zajištění spolehlivých dodávek tepla pro přibližně 63 tisíc domácností v regionu. V budoucím energetickém mixu má zhruba 70 % tepelné energie zajišťovat nový plynový zdroj, zbývající část pak zařízení pro energetické využití odpadu (ZEVO). Celý projekt představuje jednu z nejvýznamnějších investic v oblasti energetiky v regionu a je částečně financován z prostředků Modernizačního fondu.

Přírodní bohatství tůní ve stínu Mikulčického hradiště

Padesát druhů mokřadních a vodních rostlin, 31 druhů planktonních koryšů a 56 dalších druhů vodních bezobratlých, z toho třináct druhů z Červeného seznamu ohrožených druhů a tři zvláště chráněné druhy, našli při hydrobiologickém průzkumu odborníci z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v takzvaném Mikulčickém rameni. Toto místo bylo dříve hlavním korytem řeky Moravy. Po vodohospodářských úpravách v sedmdesátých letech však bylo odděleno a od té doby má charakter tůně. Naštěstí se díky velkému kolísání hladiny podzemní vody, v průběhu roku i o několik metrů, tyto bývalé ostrovy a písčiny neustále zaplavovaly a nahrazovaly tak typické přírodní procesy, díky nimž se zde zachovala původní flóra i fauna.

Iditarod

Iditarod Trail Sled Dog Race je závod saní tažených psy, který se koná na Aljašce. Iditarod znamená v jazyce domorodých Athabasků „vzdálené místo“, přičemž samotný závod je pojmenován po legendární Iditarodské stezce, spojující vnitrozemské zlatokopecké městečko Iditarod, od třicátých let minulého století opuštěné, s pobřežím Beringova moře a Aljašského zálivu.

Závod začíná první sobotu v březnu slavnostním ceremoniálem v Anchorage, následujícího dne v poledne odstartují spřežení z Willow. Trasa měří přes 1800 kilometrů a má dvě větve.

V liché roky se jede jižní varianta přes Anvik, v sudé severní cesta přes Nulato. Po zhruba deseti dnech dorazí závodníci do Nome. Iditarodu se účastní kolem šedesáti psích spřežení z USA, Kanady, Skandinávie i dalších zemí včetně Ruska nebo Jamajky.

Na cestu se vydávají spřežení šestnácti psů, z nichž musí minimálně šest dorazit do cíle. Trasa závodu vede liduprázdnou krajinou, účastníci nedostávají od pořadatelů žádnou podporu, nocleh a stravování si musejí zajistit sami. V krutých, až sedmdesátistupňových mrazech nefungují vysílačky, takže zranění či zbloudilí závodníci mají minimální šanci na záchranu. Proto je Iditarod označován za „poslední velký závod na Zemi“, v němž „není důležité vyhrát, ale přežít“.

Iditarod se jede na počest události z roku 1925, kdy v Nome vypukla epidemie záškrtu. Nejbližší sérum bylo v Anchorage, ale špatné povětrnostní podmínky neumožnily jeho dopravu lodí nebo letadlem. Proto se rozhodlo vyslat štafetu jezdců na saních. Balto, vůdčí pes prvního spřežení, které dorazilo do cíle, se stal národním hrdinou, v newyorském Central Parku byla odhalena jeho socha.

Pozvánky

VELETRHY

Infotherma 2026

19.–22. ledna 2026 / Výstaviště Černá louka, Ostrava

Výstava Infotherma je místem, kde se setkávají přední výrobci, prodejci, montážní i servisní firmy a odborná veřejnost s cílem představit návštěvníkům výstavy novinky a směry, kam se ubírá moderní vytápění a stavby spojené s ekonomickým bydlením. Infotherma je věnována vytápění, úsporám energií a smysluplnému využívání obnovitelných zdrojů v malých a středních objektech. V Ostravě nebude chybět společný stánek Státního fondu životního prostředí ČR a Ministerstva životního prostředí, kde vám naši odborníci poradí, jaká opatření lze spolufinancovat z dotačních programů.

FOR PASIV 2026

12.–14. února 2026 / PVA EXPO Praha

Veletrh FOR PASIV 2026 představí na jednom místě nejnovější trendy v oblasti nízkoeenergetického bydlení a pasivních a nulových domů a nabídne návštěvníkům kompletní přehled o technologiích, materiálech i možnostech státních dotací. O těch vás budou rádi informovat odborníci na našem stánku SFŽP ČR.

AKCE

Národní informační den k Inovačnímu fondu EU

19. ledna 2026 / Ministerstvo životního prostředí ČR, Praha/online

Hlavním bodem programu bude seznámení s aktuálními výzvami Inovačního fondu, které Evropská komise otevřela 3. prosince 2025. Jedná se výzvu pro nulové čisté technologie, aukci na dekarbonizaci průmyslového procesního tepla a aukci na výrobu vodíku. Účast na akci přislíbil vedoucí oddělení Inovačního fondu v Evropské výkonné agentuře pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA) Roman Doubrava. Zazní také informace o Modernizačním fondu a technické podpoře ze strany Evropské investiční banky.

SEMINÁŘ

Jak na energetické úspory na památkách

28. ledna 2026 / Arcibiskupský palác, Hradčanské nám. 56, Praha

Cílem akce je představit aktuální přístupy a metodiky k energeticky úsporným a šetrným renovacím historických a památkově chráněných objektů, sdílet příklady dobré práce a diskutovat o využití a praktických aspektech aktuálně vyhlášené dotační výzvy na renovace památek a budoucích možnostech financování projektů. Přihlašovat se můžete do 23. ledna pomocí registračního formuláře, který najdete na webu cbk.cirkev.cz.

nová

zelená

úsporám

Pomáhá již 16 let k úspornému bydlení

Zatepleno

190 tisíc

rodinných domů

14 tisíc

bytových domů

Výstavba

9 tisíc

obytných budov

s nízkou energetickou náročností

Výroba vlastní elektřiny

250 tisíc

fotovoltaických
systémů

Ekologické vytápění

64 tisíc

tepelných čerpadel

26 tisíc

kotlů na biomasu

Investice do úsporného bydlení se vyplatí

novazelenausporam.cz

Spolufinancováno
Evropskou unií

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Spolufinancováno Evropskou unií
Systém pro obchodování s emisemi
Modernizační fond

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 19 | číslo 1 | leden 2026 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.gov.cz | **objednávky:** priorita.gov.cz, sfzp.gov.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** Vojtěch Herout | **fotografie:** archiv SFŽP ČR, není-li uvedeno jinak | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytrídění recyklovatelného obalu i časopisu.